

**UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA UPRAVO**

**Diplomsko delo
visokošolskega programa**

**DOPOLNILNA DEJAVNOST NA KMETIJI
IN NJENA OBDAVČITEV**

**Kandidatka: Vida Kljun
Št. indeksa: 040 32366
Mentorica: dr. Maja Klun**

Ljubljana, december 2008

POVZETEK

Kmetijstvo in z njim povezane dopolnilne dejavnosti, na primer turizem na kmetiji, domača obrt, predelava pridelkov itd., postajajo vse pomembnejše nosilke razvoja podeželja. Za današnji čas je značilen vse slabši položaj za kmetovanje, zato vse več mladih zapušča podeželje in odhaja v večja mesta. Država bi morala zato z ustreznimi ukrepi nujno poskrbeti za mlade podeželske ljudi, da bi ostali doma in se poleg kmetijstva ukvarjali še z drugimi dopolnilnimi dejavnostmi na kmetiji.

V diplomskem delu sem se odločila predstaviti dopolnilno dejavnost na kmetiji ter obdavčitev le-te. Z dodatnim virom dohodka na kmetiji je zagotovljena večja socialna varnost kmečkim družinam.

Diplomsko delo je v osnovi sestavljeno iz dveh delov. V prvem delu je predstavljena zakonska podlaga – pogoji in omejitve, ki so potrebni za priglasitev dopolnilne dejavnosti na kmetiji, ter obrazložitev vseh možnih obdavčitev dopolnilne dejavnosti. V drugem delu pa je predstavljena primerjava dopolnilnih dejavnosti občine Ribnica s Slovenijo in Evropsko unijo.

Ključne besede: obdavčitev, dopolnilna dejavnost na kmetiji, katastrski dohodek, dejanski dohodek, davek na dodano vrednost

SUMMARY

Agriculture and its complementary activities such as country tourism, the cottage industry, the processing of the farm produce and others are considered to be increasingly important holders of the development of the rural areas. The characteristic of this time is that the conditions for agriculture are getting worse, therefore an increasing number of young people from the rural areas are moving to the big cities. The state should therefore take the appropriate measures to ensure the stay of the young people in the Country, and also encourage their engagement in other complementary activities besides agriculture.

In my graduation thesis I have decided to focus on the complementary activities on a farm and their taxation. A supplementary source of income ensures to a family who lives on a farm greater social security.

The graduation thesis consists of two parts. In the first part I focus on the legal basis of the complementary activities on farm, namely the conditions and the restrictions which have to be met in the process of their registration. Following this is an explanation of every possible model of taxation of the complementary activities. In the second part I focus on the comparison of the complementary activities in the Ribnica Community with those in Slovenia and the European Union.

KEY WORDS: taxation, the complementary, activities on a farm, land income, net income, value added tax

KAZALO

POVZETEK	ii
SUMMARY	iii
1 UVOD	1
1.1 OPREDELITEV PODROČJA IN OPIS PROBLEMA	1
1.2 NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE	2
1.2.1 Namen.....	2
1.2.2 Cilji.....	2
1.2.3 Osnovne trditve	2
1.3 PREDVIDENE METODE RAZISKOVANJA	3
2 DOPOLNILNA DEJAVNOST NA KMETIJI	4
2.1 PREDSTAVITEV DOPOLNILNE DEJAVNOSTI NA KMETIJI	4
2.2 VRSTE DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI NA KMETIJI	5
2.3 POGOJI ZA IZVAJANJE DOPOLNILNE DEJAVNOSTI NA KMETIJI	7
2.3.1 Usposobljenost.....	7
2.3.2 Prostor.....	8
2.3.3 Velikost kmetije	8
2.3.4 Dopolnilne dejavnosti so omejene tudi z dohodkom	9
2.4 PODROBNEJŠI POGOJI PO VRSTAH DEJAVNOSTI	10
2.4.1 Predelava, obdelava in dodelava kmetijskih pridelkov in gozdnih sortimentov .	10
2.4.2 Turizem na kmetiji.....	11
2.4.3 Domača ali umetna obrt.....	11
2.4.4 Storitve s kmetijsko in gradbeno mehanizacijo in opremo	12
2.5 OBVEZNOSTI IZ OPRAVLJANJA DOPOLNILNE DEJAVNOSTI	12
3 VRSTE OBDAVČITEV DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI NA KMETIJI	13
3.1 OBDAVČITEV NA PODLAGI NORMIRANIH STROŠKOV	14
3.2 OBDAVČITEV NA PODLAGI DEJANSKIH PRIHODKOV IN ODHODKOV	16
3.3 ENOSTAVNO KNJIGOVODSTVO	17
3.3.1 Poslovne knjige.....	18
3.3.2 Letno poročilo	20

3.4	DVOSTAVNO KNJIGOVODSTVO	20
3.4.1	Poslovne knjige.....	21
3.4.2	Letno poročilo.....	21
3.5	OBDAVČITEV PO KATASTRSKEM DOHODKU	22
3.6	DOPOLNILNE DEJAVNOSTI V SISTEMU DAVKA NA DODANO VREDNOST ..	24
3.6.1	Kmetije v sistemu DDV	25
3.6.2	Obvezni davčni zavezanci.....	26
3.6.3	Prostovoljni davčni zavezanci.....	27
3.6.4	Kmetje pavšalisti.....	28
4	PRIMERJAVA OBČINE RIBNICA S SLOVENIJO	32
4.1	SPLOŠNO O KMETIJSTVU V SLOVENIJI	32
4.2	NAJPOGOSTEJŠE DEJAVNOSTI NA KMETIJI V SLOVENIJI	32
4.3	NAJPOMEMBNEJŠE DOPOLNILNE DEJAVNOSTI V OBČINI RIBNICA	33
5	DOPOLNILNA DEJAVNOST KMETIJ V EVROPSKI UNIJI	36
6	ZAKLJUČEK	41
	SEZNAM LITERATURE	43
	SEZNAM VIROV	44
	SEZNAM TABEL IN SLIK	45
	SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV	46
	IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA	47

1 UVOD

1.1 OPREDELITEV PODROČJA IN OPIS PROBLEMA

Po vstopu Slovenije v Evropsko unijo so se pogoji delovanja nekaterih subjektov, ki jim je vstop Slovenije v EU prinesel precejšnje spremembe v način klasičnega delovanja, med njimi znašle tudi manjše kmetije. Te spremembe so ponekod privedle do poslabšanja socialnega položaja kmetij in v določenem primeru celo do njihovega propada. V evropski Sloveniji bodo preživele samo kmetije, ki se bodo prilagodile standardom kmetijstva EU in spremenile določene tradicionalne navade kmetijstva, ekstenzivno kmetijstvo, gojenje in pridelavo vsega po malem, v intenzivno kmetijstvo s tržnim obnašanjem in iskanjem določenih priložnosti, ki jih vnaprej zaznamo in v svoje cilje vključimo kot tržne niše.

K povečanju konkurenčnosti kmetij lahko doprinese tudi dopolnilna dejavnost, ki se izvaja na kmetiji. Ta dejavnost je predvsem zanimiva za kmete z manjšimi in srednjimi kmetijami, ki jim poleg dela na kmetiji ostane dovolj časa za izvajanje drugih dejavnosti. Takšna dodatna dejavnost lahko bistveno vpliva na izboljšanje socialnega položaja oseb na malih in srednjih kmetijah, ki živijo od kmetijstva.

Dopolnilna dejavnost na kmetiji je kot vsaka druga dejavnost povezana s plačilom davka. Osnova, s katero nosilec dopolnilne dejavnosti vstopa v dohodninsko obdavčitev, pa se lahko ugotavlja po dejanskem dohodku ali po normiranih odhodkih, ima pa tudi možnost vključitve v sistem davka na dodano vrednost (v nadaljevanju DDV).

Kmetje oziroma nosilci dopolnilne dejavnosti na kmetiji imajo kot drugi gospodarski subjekti možnost vključitve v sistem DDV. Zakon določa prag za katastrski dohodek oziroma znesek obdavčljivega prometa, nad katerim je vključitev v sistem DDV obvezna. Manjši kmetje pa se lahko v sistem DDV vključijo prostovoljno.

1.2 NAMEN, CILJI IN OSNOVNE TRDITVE

1.2.1 Namen

Davčna zakonodaja ponuja številne nove ter že pred dalj časa uvedene možnosti obdavčitve dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Cilj kmeta je poiskati optimalno obdavčitev ter tako doseči čim nižjo davčno obremenitev. Ker pa je uporaba različnih možnosti obdavčitev kmetijske in dopolnilne dejavnosti v praksi z novo davčno zakonodajo postala zapleten problem, je namen te diplomske naloge preučiti posamezne možnosti obdavčitev.

1.2.2 Cilji

V okviru namena smo preučili naslednje cilje:

- predstaviti dopolnilno dejavnost na kmetiji;
- opredeliti predpisane pogoje;
- opredeliti omejitve;
- opredeliti možnosti obdavčitve dopolnilnih dejavnosti;
- opredeliti možne statuse zavezanca v okviru DDV;
- na osnovi primerjav med občino ter Slovenijo in Evropsko unijo ugotoviti stanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji.

1.2.3 Osnovne trditve

Trdimo, da je davčna politika in davčno optimiranje na področju kmetijstva in dopolnilnih dejavnosti na kmetiji smiselna oziroma že kar nujna. Trdimo torej, da lahko z različnimi možnostmi obdavčitve kmetijske in dopolnilnih dejavnosti vplivamo na višino davčne obveznosti.

1.3 PREDVIDENE METODE RAZISKOVANJA

V diplomski nalogi bomo preučevali, kakšne so možne obdavčitve dopolnilne dejavnosti na kmetiji.

Pri pisanju diplomske naloge smo v prvem delu uporabili deskriptivni pristop, v drugem delu pa metodo analize.

Podatke in informacije, ki jih bomo potrebovali pri pisanju diplomskega dela, bomo črpali iz obstoječe literature, uporabljali pa bomo tudi internetno gradivo.

2 DOPOLNILNA DEJAVNOST NA KMETIJI

2.1 PREDSTAVITEV DOPOLNILNE DEJAVNOSTI NA KMETIJI

Dopolnilne dejavnosti na naših kmetijah niso nič novega. V dopolnilno dejavnost na kmetiji sodijo dejavnosti, povezane s kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo, ki omogočajo boljši izkoristek delovne mehanizacije in družinske delovne sile na kmetiji. Kmetje se iz različnih vzrokov odločajo za dopolnilne dejavnosti. Najpogostejši med njimi so večji dohodek kmetije, prilagoditev novim razmeram na trgu, podjetništvo in inovativnost, preveč delovne sile na kmetiji, primeri uspešnih posameznikov, usmeritve, tradicija, izguba službe in finančne spodbude. Najprej so se ukvarjali z različnimi dejavnostmi le za svoje lastne potrebe, potem pa so se iz teh dejavnosti razvili samostojni poklici ali obrti.

Zakon o kmetijstvu (Uradni list 51/06) v 68. členu opredeljuje dopolnilno dejavnost na kmetiji kot dejavnost, ki je povezana s kmetijstvom oziroma gozdarstvom in se opravlja na kmetiji ter omogoča kmetiji boljšo rabo njenih proizvodnih zmogljivosti ter delovne sile družinskih članov.

Za suhorobarstvo je že cesar Friderik III. izdal posebno listino, s katero je prebivalstvo tržilo svoje izdelke pod ugodnejšimi pogoji. Še zdaj imajo dopolnilne dejavnosti velik pomen za razvoj podeželja, tako kot vse druge gospodarske dejavnosti. Vsaka dejavnost, ki pripomore h krepitvi ekonomskega položaja kmetij, zagotavlja tudi njihov obstoj, z njim pa ohranjanje kmetijske pridelave in tudi kulturne krajine. V interesu vse države bi moralo biti, da ohranjamo poseljenost in kmetijsko pridelavo.

Poznajo se vse slabši položaj kmetijstva in vedno manjše možnosti za zaposlitev zunaj kmetije. Tudi v drugih evropskih državah se kakih deset odstotkov kmetov poleg kmetijstva ukvarja z drugimi dejavnostmi.

Poseljenost pokrajine, predvsem hribovskih, gorskih in obmejnih območij, s tem pa tudi ohranjanje kulturne krajine in zagotavljanje proizvodnega potenciala, bo najlažje doseči, če se bo kmetom, zlasti mladim, omogočila zaposlitev na kmetiji in se jim bo tako na podeželju zagotovilo enake možnosti za ekonomski, socialni in kulturni razvoj kot prebivalstvu v mestih.

2.2 VRSTE DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI NA KMETIJI

V osnovi razlikujemo tri glavne skupine dopolnilnih dejavnosti (Kovačič, 2000, str. 112):

- dejavnosti, ki pomenijo oplemenitenje in finalizacijo temeljne proizvodnje na kmetiji (npr. predelava lesa in kmetijskih pridelkov, neposredno trženje osnovnih in predelanih proizvodov kmetije);
- domače obrti in storitvene dejavnosti s proizvodnimi sredstvi kmetije (npr. storitve s kmetijskimi stroji, turistična dejavnost na kmetiji) in
- delo na domu.

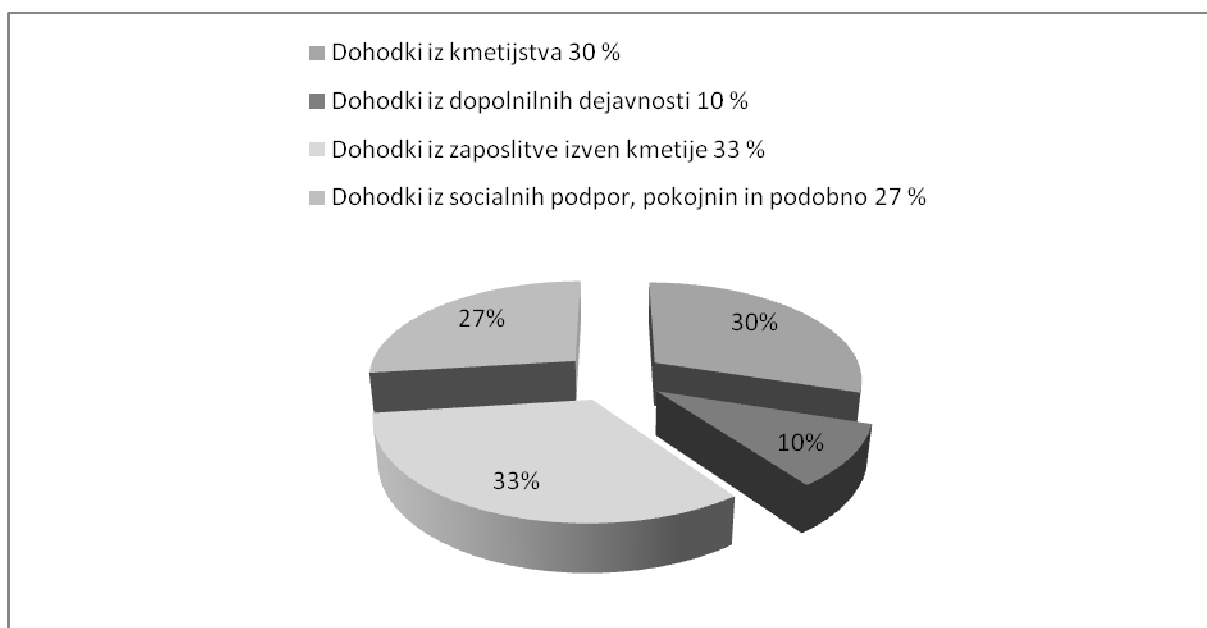
Vladna Uredba o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji (Ur. list RS, št. 61/05) v drugem členu določa, da na kmetiji lahko opravljajo naslednje vrste dopolnilnih dejavnosti:

1. predelava kmetijskih pridelkov, medu in čebeljih izdelkov, zelišč, gob ter gozdnih sortimentov;
2. prodaja kmetijskih pridelkov z drugih kmetij in izdelkov, ki jih druga kmetija proizvaja v skladu s predpisi o dopolnilnih dejavnostih na kmetiji, ter prodaja druge proizvedenih izdelkov iz lastnih surovin;
3. turizem na kmetiji;
4. dejavnost, povezana s tradicionalnimi znanji na kmetiji;
5. pridobivanje in prodaja energije iz obnovljivih virov;
6. storitve s kmetijsko in gozdarsko mehanizacijo, opremo, orodji in živalmi ter oddaja le-teh v najem;
7. izobraževanje na kmetijah, povezano s kmetijsko, gozdarsko in dopolnilno dejavnostjo na kmetiji;
8. zbiranje in kompostiranje organskih snovi;
9. ribogojstvo in predelava sladkovodnih rib;
10. aranžiranje ter izdelava vencev, šopkov ipd. iz lastnega cvetja in drugih okrasnih rastlin.

Dopolnilna dejavnost se lahko opravlja le na zemljiščih ali objektih, katerih lastnik je nosilec dopolnilne dejavnosti, oziroma jih ima v najemu ali zakupu. Izjema so le dopolnilne dejavnosti, ki se zaradi narave izvajanja opravljajo zunaj kmetije.

Mlajši gospodarji danes niso več toliko osebno navezani na zemljo, temveč gledajo na delo na kmetiji z dohodkovnega vidika. Z grafom 1 je prikazana struktura dohodkov povprečne slovenske kmetije.

Slika 1: Struktura dohodka povprečne slovenske kmetije

Vir: Erhart, 2004, str. 32

Kot je razvidno iz grafa, povprečna slovenska kmetija le slabo tretjino dohodkov ustvari iz kmetijstva, 10 % iz dopolnilnih dejavnosti, dobro tretjino dohodka pa z zaposlitvijo zunaj kmetijstva; kar 27 % predstavljajo socialne podpore, pokojnine in podobno.

Bolj vzpodbudno je razmerje med dohodki in vloženim delom pri dopolnilnih dejavnostih, saj je le-to trikrat večje kot pri osnovni kmetijski dejavnosti. Velike kmetije z intenzivno pridelavo kmetijskih izdelkov in uvozom kmetijskih izdelkov zadovoljujejo potrebe po cenovno ugodni hrani, kar pomeni, da na tradicionalnem kmetijskem področju za male kmetije ni veliko prostora. Vsekakor pa obstajajo tržne niše, ki jih male kmetije predvsem zaradi svoje majhnosti in večje prilagodljivosti lahko zapolnijo. Proizvodnja nišnih pridelkov in storitev od kmetovalca zahteva stalno iskanje novih priložnosti in posebna znanja. Uspešen kmetovalec mora imeti enaka

znanja kot uspešen podjetnik. Ta naj bi bila tehnična in tehnološka znanja ter sposobnost predstaviti izdelek kupcu na privlačen način (Erkart, 2004, str. 32).

2.3 POGOJI ZA IZVAJANJE DOPOLNILNE DEJAVNOSTI NA KMETIJI

Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji je fizična oseba, ki je lastnik, zakupnik ali drugačen uporabnik kmetije in se ukvarja s kmetijsko dejavnostjo ter je za to ustrezno usposobljen. To pomeni, da lahko vsak, ki živi na kmetiji, registrira dopolnilno dejavnost (Zakon o kmetijstvu, 68. člen).

Za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji mora nosilec pridobiti dovoljenje, ki ga na njegovo zahtevo izda pristojna upravna enota, za kar pa mora izpolnjevati predpisane pogoje.

Če pa gre za dejavnost domače ali umetne obrti, pa dovoljenje izda na podlagi strokovnega mnenja Obrtna zbornica Slovenija.

2.3.1 Usposobljenost

Prvi pogoj je ustrezna usposobljenost nosilca dopolnilne dejavnosti. To pomeni, da mora imeti najmanj poklicno kmetijsko izobrazbo. Lahko pa ima ustrezen certifikat ali potrdilo o opravljenem usposabljanju ali preizkusu znanja za posamezno področje. Certifikate ali potrdila o opravljenem usposabljanju ali preizkusu znanja za posamezno področje po programu potrdi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in se izvaja v okviru Kmetijsko-gozdarske zbornice ali Obrtne zbornice Republike Slovenije, zadostujejo pa tudi petletne delovne izkušnje na kmetiji ali v posamezni kmetijski dejavnosti (Kulovec, 2002, str. 14).

Za opravljanje posamezne vrste dopolnilne dejavnosti na kmetiji, za katero ni predpisana usposobljenost, mora nosilec izpolnjevati pogoje ustrezne usposobljenosti za kmetijsko dejavnost v skladu z zakonom, ki ureja kmetijstvo.

Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji ali družinski člani, ki skupaj z nosilcem sodelujejo pri predelavi živil rastlinskega izvora kot dopolnilne dejavnosti na kmetiji, morajo imeti tudi dokazilo o izpolnjevanju zdravstvenih zahtev za delo v proizvodnji

živil (Uredba o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji, 7. člen).

2.3.2 Prostor

Če so za dejavnost potrebni prostori, morajo ti ustrezati predpisanim pogojem.

Za obrtno dejavnost morajo biti izpolnjeni minimalni tehnični in drugi pogoji, ki se nanašajo na poslovni prostor, funkcionalno zemljišče in druge zunanje površine, opremo in naprave.

Za predelavo živil živalskega izvora morajo biti izpolnjeni veterinarsko-sanitarni pogoji za predelavo živil živalskega izvora. Za predelavo živil rastlinskega izvora morajo biti izpolnjeni sanitarno-zdravstveni pogoji. Prostore in opremo za predelavo živil rastlinskega izvora smejo uporabljati izključno za obdelavo, predelavo in skladiščenje surovin in živil.

Dopolnilna dejavnost na kmetiji se registrira najpozneje do začetka prvih vlaganj v okviru te dejavnosti, opravljati pa se lahko prične, ko je registrirana in so izpolnjeni vsi pogoji, ki jih za to dejavnost določajo posamezni področni predpisi (Uredba o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji, člen 7).

2.3.3 Velikost kmetije

Kmetija, na kateri se opravlja dopolnilna dejavnost, mora imeti v lasti najmanj en hektar ali v zakupu najmanj pet hektarov primerljivih površin. To pa ne velja v primeru predelave medu in čebeljih izdelkov.

Za en ha primerljivih površin se po podatkih iz zemljiškega katastra štejejo 1 ha njiv, 2 ha travnikov oziroma sadovnjakov, 4 ha pašnikov, 0,25 ha plantažnih sadovnjakov ali vinogradov oziroma hmeljišč, 0,2 ha vrtov, 8 ha gozdov, 5 ha gozdnih plantaž ali 6 ha drugih površin (Uredba o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji, 5. člen).

2.3.4 Dopolnilne dejavnosti so omejene tudi z dohodkom

Za vse dopolnilne dejavnosti velja, da dohodek iz dopolnilne dejavnosti na polnoletnega družinskega člana ne sme presegati 1,5 povprečne plače zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu, na območjih z omejenimi možnostmi pa je ta prag višji, in sicer v vrednosti 3 povprečnih plač zaposlenega v Republiki Sloveniji v preteklem letu (Zakon o kmetijstvu, 68. člen).

Družinski člani so vsi člani družine, ki prebivajo na kmetiji in niso najeta delovna sila. Dohodek iz dopolnilne dejavnosti je celoten dohodek, ustvarjen z opravljanjem dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Če se na kmetiji opravlja več dopolnilnih dejavnosti, se dohodki iz posameznih dopolnilnih dejavnosti, ugotovljeni v skladu s predpisi o dohodnini, seštevajo, čeprav jih opravljajo različni nosilci. Meje so postavljene visoko, zato dohodek nikakor ni dejavnik, ki bi kmetijam postavljajl meje pri razvoju dopolnilnih dejavnosti (Kulovec, 2007).

Nekatere dejavnosti so omejene tudi z obsegom, deležem lastne surovine in načinom prodaje. Tako morajo v primeru predelave živil rastlinskega izvora lastne surovine predstavljati najmanj 50 % količine potrebnih surovin, ostale pa morajo izhajati od drugih kmetij. Pri predelavi živil živalskega izvora, kjer je izdelek namenjen neposredni prodaji končnemu porabniku, pa znaša lastni delež surovin v predelavi 100 %.

V primeru večjega izpada letine zaradi naravnih pojavov, bolezni ali škodljivcev, je treba zagotoviti polovico navedenih vrednosti, to je 25 %. Večji izpad letine zaradi naravnih pojavov, bolezni ali škodljivcev pomeni, da je pridelek zmanjšan za 30 ali več odstotkov (KGZS, 2007).

2.4 PODROBNEJŠI POGOJI PO VRSTAH DEJAVNOSTI

2.4.1 Predelava, obdelava in dodelava kmetijskih pridelkov in gozdnih sortimentov

Za izdelke, kjer je prisotna predelava, obdelava, dodelava, zmrzovanje ter pakiranje kmetijskih pridelkov in gozdnih sortimentov, je pogoj, da izdelki vsebujejo najmanj 50 %, v primeru večjega izpada letine pa najmanj 20 % lastne surovine (Čuk, 2007).

Predelava mleka

Obseg dejavnosti je največ 600 litrov na dan. Nosilec dejavnosti mora imeti vsaj III. stopnjo izobrazbe živilske smeri mlekarstvo, državni certifikat – pridelovalec mleka – ali potrdilo o opravljenem usposabljanju ali preizkusu znanja za posamezno področje po programu, ki ga potrdi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in se izvaja v okviru Kmetijsko-gozdarske zbornice ali Obrtne zbornice.

Predelava mesa

Obseg dejavnosti je največ 50 glav velike živine letno. Nosilec dejavnosti mora imeti najmanj III. stopnjo izobrazbe živilske smeri mesarstvo, državni certifikat – predelovalec mesa – ali potrdilo o opravljenem usposabljanju ali preizkusu znanja za posamezno področje po programu, ki ga potrdi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in se izvaja v okviru Kmetijsko-gozdarske zbornice in Obrtne zbornice, šolskih ustanov ali stanovske zveze za posamezno dejavnost.

Predelava sadja

Nosilec dejavnosti mora imeti državni certifikat – predelovalec sadja – ali potrdilo o opravljenem usposabljanju ali preizkusu znanja za posamezno področje po programu, ki ga potrdi Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in se izvaja v okviru Kmetijsko-gozdarske zbornice in Obrtne zbornice, šolskih ustanov ali stanovske zveze za posamezno področje.

Zahtevnejša predelava lesa

Nosilec dejavnosti mora imeti najmanj III. stopnjo izobrazbe gozdarske ali lesarske smeri, državni certifikat – predelovalec lesa – ali potrdilo o opravljenem usposabljanju ali preizkusu znanja za posamezno področje po programu, ki ga potrди Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano in se izvaja v okviru Kmetijsko-gozdarske zbornice in Obrtne zbornice Republike Slovenije, šolskih ustanov ali stanovske zveze za posamezno dejavnost. V zahtevnejšo predelavo lesa ne sodita izdelava lesnih palet in žaganje lesa.

2.4.2 Turizem na kmetiji

Obseg dejavnosti je največ do 60 sedežev na izletniških kmetijah in vinotočih ter 10 sob in dodatnih skupnih ležišč na kmetijah z nastanitvijo. V nasprotnem primeru veljajo predpisi za opravljanje gostinske dejavnosti. Nosilec dejavnosti mora imeti najmanj III. stopnjo izobrazbe gostinske, turistične ali kmetijske smeri ali potrdilo o opravljenem 70-urnem tečaju po programu kmetijske svetovalne službe. Kmetije z nastanitvijo se razvrščajo v kategorije, ki se označujejo z jabolki, od 1 do 4. Ocenitev kategorije je lahko samoocenitev (za kategorijo z 1 ali 2 jabolki) ali ocenitev ocenjevalca z licenco, če gre za kmetijo z nastanitvijo s 3 ali 4 jabolki. Veljavnost kategorije je 3 leta. Kmet, ki opravlja gostinsko dejavnost, mora določiti svoj redni dnevni obratovalni čas glede na vrsto kmetije in pridobiti soglasje za gostinstvo pristojnega organa lokalne skupnosti za obratovanje v podaljšanem obratovalnem času.

2.4.3 Domača ali umetna obrt

Mnenje o tem, ali se določen izdelek oziroma dejavnost, povezana s tradicionalnimi znanji na kmetiji, šteje za predmet oziroma dejavnost domače ali umetne obrti, daje Obrtna zbornica Slovenije na podlagi mnenja strokovne komisije. Obrazcu vloge, ki ni predpisan in ki se lahko dobi na območnih obrtnih zbornicah, je treba priložiti izdelek domače ali umetne obrti.

2.4.4 Storitve s kmetijsko in gradbeno mehanizacijo in opremo

Obseg dejavnosti je največ 500 ur letno. Nosilec dejavnosti mora imeti najmanj III. stopnjo izobrazbe kmetijske ali gozdarske smeri ali potrdilo o opravljenem preizkusu znanja o varnem delu s kmetijsko ter gozdarsko mehanizacijo in opremo. Tečaje o varnem delu s kmetijsko mehanizacijo in opremo opravljajo vse kmetijske šole in gozdarska šola v Postojni, kot dokazilo pa velja tudi vozniško dovoljenje F kategorije.

Če pa gre za storitev delovne sile na kmetiji, je obseg dejavnosti največ 600 ur letno.

2.5 OBVEZNOSTI IZ OPRAVLJANJA DOPOLNILNE DEJAVNOSTI

Kmetje se za dopolnilne dejavnosti odločajo predvsem iz ekonomskih razlogov. Tako želijo pridobiti dodatni dohodek za zagotavljanje socialne varnosti oziroma izboljšati socialni položaj kmečki družini in torej bolje izkoristiti svoje stanovanjske in gospodarske prostore ter stroje, zaposliti proste delovne moči na kmetiji, izkoristiti znanje in spretnosti ter bolje unovčiti svoje kmetijske pridelke.

Nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji je lahko pokojninsko in invalidsko zavarovan kot kmet, ni pa to pogoj za opravljanje dopolnilne dejavnosti. Pri ugotavljanju premoženjskega pogoja za obvezno vključitev v pokojninsko in invalidsko zavarovanje in pri določanju višine zavarovalne osnove se dohodki iz dopolnilne dejavnosti na kmetiji upoštevajo kot dohodki iz kmetijske dejavnosti in se prištevajo h katastrskemu dohodku.

V skladu z Zakonom o pokojninskem in invalidskem zavarovanju lahko nosilec dopolnilne dejavnosti, ki ni zavarovan kot kmet, plačuje pavšalni prispevek za obvezno zavarovanje za invalidnost, telesno okvaro ali smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni pri opravljanju dopolnilne dejavnosti. Ta prispevek znaša 25,57 evra mesečno, obvezno pa mora plačevati pavšalni prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje pri opravljanju dopolnilne dejavnosti, kar znaša 3,08 evra mesečno.

3 VRSTE OBDAVČITEV DOPOLNILNIH DEJAVNOSTI NA KMETIJI

Davek na dohodek (dohodnina) je poleg davka na promet (DDV) eden najpomembnejših davčnih prihodkov vsake sodobne države. Ta davek pa ni pomemben samo zaradi svojega obsega, temveč se pojavlja kot pomemben prožni in delatvorni instrument ekonomske in socialne politike (Pernek 2001, str. 157).

Dohodki, ki so obdavčeni z davkom na dohodek, so (ZDoh-2, 48. člen):

- dohodek iz zaposlitve;
- dohodek iz dejavnosti;
- dohodek iz osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti;
- dohodek iz oddajanja premoženja v najem in iz prenosa premoženjske pravice;
- dohodek iz kapitala;
- drugi dohodki.

Z vidika obdavčitve kmetijske dejavnosti pa sta pomembna predvsem dohodek iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti (v nadaljevanju katastrski dohodek) ter dohodek iz dejavnosti (v nadaljevanju dejanski dohodek).

Zemlja kot dobrina je zelo pomembna za kmeta in za njegovo premoženje, hkrati pa sta z njo povezana vrednotenje in obdavčitev, ki sta skozi zgodovino doživljala velike spremembe in dopolnitve. V Sloveniji se te spremembe kažejo predvsem v letih 2005 in 2006, ko se je sprejemal novi ZDoh, ki je prinesel veliko sprememb tudi v kmetijstvu.

Po novem ZDoh v davčno osnovo za obdavčitev po katastrskem dohodku sodi katastrski dohodek od osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, ki mu pripišemo še prejeta sredstva iz naslova ukrepov kmetijske politike (neposredna in izravnalna plačila, investicijske podpore) ter druga plačila iz naslova državnih pomoči. Preostale kmetijske in gozdarske dejavnosti ter dopolnilne dejavnosti na kmetijah so obdavčene po dejanskem dohodku. Na zahtevo kmeta je po novem možna tudi obdavčitev celotne kmetije (skupaj osnovne in druge dejavnosti) po dejanskem dohodku (Pajntar, 2005, str. 32).

Obdavčitev po dejanskem dohodku je možna tudi v primeru, ko se kmetija ukvarja samo z osnovno kmetijsko in gozdarsko dejavnostjo (torej brez drugih in dopolnilnih dejavnosti).

Dopolnilne dejavnosti na kmetiji se, čeprav so povezane s kmetijsko proizvodnjo, v okviru davčne zakonodaje ne obravnavajo kot kmetijstvo, ampak kot katerakoli pridobitna dejavnost. Dohodki kmetov, ki so nosilci dopolnilnih dejavnosti na kmetiji, so obdavčeni z davkom od dohodkov iz dejavnosti, ki je eden tistih dohodkov, ki so ob koncu leta obdavčeni tudi z dohodnino.

Nosilec dopolnilne dejavnosti mora svojo odločitev ugotavljanja dejanskega dohodka prigrasiti pri davčnem uradu in za namene obdavčitve voditi knjigovodstvo.

Osnova, s katero nosilec dopolnilne dejavnosti vstopa v dohodninsko obdavčitev, se lahko ugotavlja na dva načina:

- po normiranih odhodkih in
- po dejanskem dohodku (razlika med prihodki in odhodki).

Od izbranega načina ugotavljanja davčne osnove je odvisno tudi vodenje evidenc.

3.1 OBDAVČITEV NA PODLAGI NORMIRANIH STROŠKOV

Nosilec dopolnilne dejavnosti, ki izpolnjuje naslednje pogoje Zakona o dohodnini (Zdoh-2, 48. člen):

- zanj ne obstaja obveznost vodenja poslovnih knjig in evidenc po drugih predpisih; za druge predpise se ne štejejo davčni predpisi;
- njegovi prihodki iz dejavnosti v zadnjih zaporednih 12 mesecih z vključno mesecem oktobrom tekočega leta ne presegajo 42.000 evrov,
- ne zaposluje delavcev,

se lahko odloči za ugotavljanje davčne osnove z upoštevanjem normiranih odhodkov, kjer se dohodek ugotovi tako, da se od ustvarjenih prihodkov odštejejo odhodki v višini 70 % ustvarjenih prihodkov.

59. člen Zakona o dohodnini opredeljuje upoštevanje normiranih odhodkov v višini 25 % ustvarjenih prihodkov. Za izdelavo ali prodajo izdelkov domače in umetne obrti, za katere ima veljavno pozitivno mnenje pristojne komisije Obrtne zbornice Slovenije, se upoštevajo normirani odhodki v višini 70 % ustvarjenih prihodkov. Prav tako se za

opravljanje kmetijske, gozdarske in dopolnilne dejavnosti na kmetiji upoštevajo normirani odhodki v višini 70 % ustvarjenih prihodkov.

Ne glede na višino tako ugotovljenega dohodka je akontacija dohodnine med letom 25-odstotna, ob koncu leta pa se ti dohodki obdavčijo tudi z dohodnino. Od ugotovljene dohodninske obveznosti se odštejejo med letom plačane akontacije davka od dohodkov. Če je bilo med letom plačano preveč davka, kot ga davčni organ ugotovi na podlagi dohodninske napovedi, je zavezancu razlika vrnjena, če pa je bilo med letom plačano na račun akontacij manj, kot znaša letna dohodninska obveznost, je treba razliko doplačati.

Nosilec dopolnilne dejavnosti, ki se odloči za ugotavljanje dohodka z upoštevanjem normiranih odhodkov, mora davčnemu uradu, kjer je vpisan v davčni register, do konca predhodnega leta predložiti zahtevo, s katero zahteva ugotavljanje dohodka z upoštevanjem normiranih odhodkov. Med letom ni možno zahtevati spremembe načina obdavčitve (DURS, 2006).

Zavezanci, ki ugotavljajo davčno osnovo od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti z upoštevanjem normiranih odhodkov, vodijo le evidenco izdanih knjigovodskih listin ter evidenco osnovnih sredstev.

Zavezanci vodijo evidenco, v katero vpisujejo izdane knjigovodske listine. Evidenca mora vsebovati zaporedno številko listine in znesek, opis poslovnega dogodka ter datum vpisa. Evidenca lahko vsebuje tudi druge podatke, vodi pa se po časovnem zaporedju. Z zaporedno številko, s katero je listina vpisana v evidenco, je zavezanec dolžan označiti tudi listino in jo v takem vrstnem redu priložiti evidenci (Pravilnika o poslovnih knjigah in drugih davčnih evidencah za osebe, ki dosegajo dohodek z opravljanjem dejavnosti, Uradni list št. 130/2004).

Evidenca izdanih knjigovodskih listin se zaključuje s stanjem na 31. decembra, v primeru prenehanja opravljanja dejavnosti oziroma statusne spremembe pa z dnem takšne spremembe. Evidenca osnovnih sredstev mora vsebovati zaporedno številko osnovnega sredstva, vpisanega v evidenco, opis osnovnega sredstva, stanje in gibanje osnovnega sredstva, zlasti datum pridobitve in datum izločitve oziroma odtujitve, podatke o listini, o pridobitvi oziroma izločitvi ali odtujitvi ter nabavno vrednost osnovnega sredstva. V evidenco osnovnih sredstev se vpisujejo vse prejete listine, ki se nanašajo na nabavo osnovnih sredstev, in tiste, ki vplivajo na povečanje nabavne vrednosti, v skladu s slovenskim standardom 39. Zavezanci so dolžni voditi

evidenco knjigovodskih listin pretokov (denarnih in nedenarnih transakcij) iz podjetja v gospodinjstvo lastnika podjetja in iz gospodinjstva lastnika podjetja v podjetje (Pravilnik o poslovnih knjigah in drugih davčnih evidencah za osebe, ki dosegajo dohodek z opravljanjem dejavnosti, Uradni list št. 130/04).

3.2 OBDAVČITEV NA PODLAGI DEJANSKIH PRIHODKOV IN ODHODKOV

Osnova, s katero nosilec dopolnilne dejavnosti vstopa v dohodninsko obdavčitev, pa se pri vseh dopolnilnih dejavnostih lahko ugotavlja tudi po dejanskem dohodku. Pri tem ima zavezanec možnost evidentirati poslovne dohodke po sistemu enostavnega ali dvostavnega knjigovodstva.

Obdavčitev na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov pomeni za kmeta, da se za ugotovitev davčne osnove ugotavljajo dejansko nastali prihodki in odhodki. Kmet kot davčni zavezanec sam obračunava in plačuje davek iz dejavnosti na podlagi davčnega obračuna, vendar pa mora zagotoviti podatke o poslovanju, potrebne za ugotavljanje davčne obveznosti, na način in obseg, kot je to določeno z Zakonom o davčnem postopku (ZDavP, Uradni list št. 117/06), računovodskimi standardi in z Zakonom, ki ureja davek od dohodka pravnih oseb (ZDDPO-2, Uradni list št. 117/06). Davčni obračun vlagajo tisti zavezanci, ki v skladu z zakonom, ki ureja dohodnino, ugotavljajo davčno osnovo od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov. Zavezanci v davčnem obračunu sami izračunavajo akontacijo dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti. Davčni obračun zavezanec predloži do 31. marca tekočega leta za preteklo leto. Davčna osnova od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti, je dobiček, ki se ugotovi kot razlika med prihodki in odhodki, doseženimi v zvezi z opravljanjem dejavnosti. Za ugotavljanje prihodkov in odhodkov se uporabljajo predpisi o obdavčitvi dohodkov pravnih oseb ter Zakon o dohodnini. Nepriznani odhodki so opredeljeni v 30. členu ZDDPO-2, kot tudi vse druge priznane in nepriznane postavke (amortizacijski stroški, prihodki itd.) ter davčne olajšave.

S spremembo ZDavP se je za zavezance, ki opravljajo dejavnost, spremenil celoten sistem ugotavljanja davčne osnove ter davčne obveznosti za davek dohodkov iz dejavnosti. Poleg novega načina ugotavljanja davčne obveznosti za davek iz dejavnosti se je z letom 2005 ukinila obveznost oziroma dvojno oddajanje bilance stanja in izkaza poslovnega izida. Bilanca stanja in izkaz poslovnega izida nista

obvezni prilogi davčnega obračuna, če je davčni zavezanec v skladu z zakonom, ki ureja gospodarske družbe, del podatkov predložil Agenciji Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve (v nadaljevanju AJPES), vendar pa mora v davčnem obračunu to izrecno navesti. Kot priloge ni treba več oddajati obračuna amortizacije osnovnih sredstev in neopredmetenih osnovnih sredstev, popisnih listov sredstev, zalog in drugega (Djukič, 2006, str. 46).

Davek od dejavnosti je odvisen od davčne osnove, davčna stopnja pa je med 16 % in 41 %.

Tabela 1: Lestvica za dohodnino

če znaša neto letna davčna osnova v evrih		znaša davek v evrih			
nad	pod				
	7.187,60			16 %	
7.187,60	14.375,20	1.150,02	+	27 %	nad 7.187,60
14.375,20		3.090,67	+	41 %	nad 14.375,20

Vir: Zakon o dohodnin 122. člen, Uradni list št. 117/2006

Obdavčitev nosilcev dopolnilne dejavnosti temelji na Zakonu o dohodnini in ti plačujejo davek od dohodkov iz dejavnosti. Poleg obračuna, ki ga mora zavezanec oddati do 31. marca, mora oddati tudi dohodninsko napoved. V dohodninski napovedi navede dohodek iz dejavnosti in akontacijo, ki jo je plačal, prav tako pa navede še druge prihodke, ki jih je med letom prejel. V davčni napovedi lahko uveljavlja olajšave, ki so nastopile med letom (olajšava za otroke).

3.3 ENOSTAVNO KNJIGOVODSTVO

V Slovenskih računovodskih standardih ni posebej opredeljen standard za poslovanje kmetij, zato se kmet – nosilec dopolnilne dejavnosti na kmetiji v neki meri enači s samostojnim podjetnikom ter se nanaša na zakonodajo, ki obravnava samostojnega podjetnika posameznika. Tako enačimo nosilca dopolnilne dejavnosti s samostojnim podjetnikom.

Kot je že omenjeno, način vodenja poslovnih knjig in sestava računovodskih izkazov podjetja, katerega podjetje ustreza merilom za majhne družbe, ureja poseben Slovenski računovodski standard 39. Ne glede na tretji odstavek 54. člena Zakona o gospodarskih družbah (Uradni list št. 60/06), ki pravi, da morajo biti poslovne knjige vodene po sistemu dvostavnega knjigovodstva, lahko v nekaterih primerih vodi poslovne knjige tudi po enostavnem knjigovodstvu. 73. člen Zakona o gospodarskih družbah navaja, da lahko podjetnik vodi poslovne knjige po sistemu enostavnega knjigovodstva v skladu s posebnim standardom, če ni prekoračil dveh od naštetih meril:

- da povprečno število zaposlenih ne presega tri;
- da so letni prihodki nižji od 42.000 evrov;
- da povprečna vrednost aktive na prvi in zadnji dan poslovnega leta ne presega 25.000 evrov.

To velja tudi za podjetnika, ki začne opravljati dejavnost in v prvem poslovnem letu ne zaposluje povprečno več kot treh delavcev.

Merila za določitev sistema vodenja poslovnih knjig se določijo na podlagi podatkov iz zadnje odmerne odločbe za davek iz dejavnosti in podatka o povprečni vrednosti aktive v poslovnem letu (izračunane kot polovica seštevka vrednosti aktive na prvi in zadnji dan poslovnega leta). Podjetnik lahko vodi poslovne knjige po načelih enostavnega knjigovodstva, če ne prekorači dveh od zgoraj naštetih meril. Pri tem upošteva SRS 39, rešitve, ki se nanašajo na poslovne knjige v enostavnem knjigovodstvu.

3.3.1 Poslovne knjige

Samostojni podjetnik – nosilec dopolnilne dejavnosti z enostavnim knjigovodstvom – uporablja tri poslovne knjige. Že njihova imena povedo, katere poslovne dogodke vpisuje v posamezne knjige. Poslovne knjige po načelih enostavnega knjigovodstva so knjiga prihodkov in odhodkov z vključeno ali posebej vodeno evidenco terjatev do kupcev in obveznosti do dobaviteljev, knjiga ostalih terjatev, knjiga ostalih obveznosti in register opredmetenih osnovnih sredstev.

Z vodenjem knjige prihodkov in odhodkov zagotavlja podatke o prihodkih in stroških, lahko pa tudi podatke o terjatvah in obveznostih. Knjiga prihodkov in odhodkov ima stolpce najmanj po vrstah prihodkov in odhodkov, kar skupaj z drugimi evidencami

ter popisom sredstev in obveznosti do njihovih virov omogoča sestavitev izkaza poslovnega izida. V knjigo prihodkov in odhodkov se vpisujejo podatki o listini in zneskih, razčlenjenih na: prihodke od prodaje in druge prihodke, stroške materiala in blaga, stroške storitev, stroške dela, dajatve in nadomestila podjetnika, stroške obresti ter druge stroške in odhodke.

V knjigo ostalih terjatev in ostalih obveznosti se ločeno evidentirajo posamezne vrste terjatev in obveznosti, katerih posledica niso prihodki in odhodki. Teh knjig ni treba voditi, če se v evidenci terjatev in obveznosti iz kupoprodajnih razmerij zagotavljajo tudi prihodki o ostalih terjatvah in obveznostih.

V register osnovnih sredstev se vpisujejo podatki o registrski številki osnovnih sredstev, datum pridobitve, naziv, podatek o listini o pridobitvi, prvotna nabavna vrednost in podatki o njegovi odtujitvi. V register osnovnih sredstev se ne vpisujejo rezultati revalorizacije (izjema so osnovna sredstva v pridobivanju) in popravek vrednosti, ker se to opravi v okviru vsakoletnega popisa na posebnem popisnem listu. Zemljišča ocenimo in jih evidentiramo v poslovne knjige, vendar jih ne amortiziramo.

S predpisano obvezno vsebino se zagotavljajo le osnovni podatki. To pomeni, da si lahko zasebnik sam načrtuje poslovne knjige, ki so prilagojene njihovim poslovnim in davčnim potrebam oziroma lahko kupijo ustrezen računalniški program.

Pri izkazovanju poslovnih dogodkov v zvezi z davčno omejenimi odhodki in prihodki, ki niso davčno priznani, so zasebniki dolžni upoštevati tudi določbe zakona o dohodku pravnih oseb, če z zakonom o dohodnini ni drugače določeno. To pomeni, da zasebniki z enostavnim knjigovodstvom izkazujejo davčno omejene odhodke v posebnih stolpcih knjige prihodkov in odhodkov. Le tako lahko zasebniki hkrati zagotavljajo podatke za davčni obračun akontacije dohodnine od dohodka, doseženega z opravljanjem dejavnosti in za sestavitev letnega poročila (Zupančič in Macarol, 2001, str. 15–16).

V poslovnih knjigah enostavnega knjigovodstva se urejajo in obdelujejo podatki o poslovnih dohodkih, ne da bi upoštevali načelo povezanosti gospodarskih kategorij. Zato v poslovnih knjigah ni mogoče najti medsebojne povezanosti podatkov o poslovnem dogodku med različnimi gospodarskimi kategorijami ter ni mogoče najti vseh poslovnih dogodkov določenega obdobja. Organizacija poslovnih knjig v sistemu

enostavnega knjigovodstva temelji le na pomožnih poslovnih knjigah (Kokotec-Novak, et al. Melavec 2002, str. 125).

3.3.2 Letno poročilo

Podjetnik na podlagi podatkov iz poslovnih knjig in opravljenega popisa ob koncu leta sestavi letno poročilo, ki obsega (SRS 39):

- bilanco stanja, ki prikazuje stanje sredstev in obveznosti do virov sredstev ob koncu koledarskega leta, in
- bilanco uspeha, ki prikazuje stroške, donose in poslovni izid v koledarskem letu.

Pri pripravi računovodskih izkazov mora upoštevati temeljne računovodske predpostavke, in sicer: upoštevanje nastanka poslovnih dogodkov, upoštevanje časovne neomejenosti delovanja ter upoštevanje resnične in poštene predstavitve v razmerah spreminjanja vrednosti evra in posamičnih cen. Prav tako mora upoštevati tudi kakovostne značilnosti: razumljivost, ustreznost, zanesljivost in primerljivost.

3.4 DVOSTAVNO KNJIGOVODSTVO

Slovenski računovodski standard 39, ki predpisuje računovodske rešitve pri malih samostojnih podjetnikih, je začel veljati 1. 1. 2003, ko je zamenjal do tedaj veljavni Pravilnik o vodenju poslovnih knjig in sestavljanju letnega poročila za samostojne podjetnike posameznike. Pri vodenju poslovnih knjig in evidenc zasebniki upoštevajo tudi določbe, odredbe o poslovnih knjigah ter posebne predpise s področja njihovega poslovanja. Pomembna novost v SRS 39 je, da mora podjetnik sprejemati računovodske usmeritve s sklepi, ki ne potrebujejo notarske overitve. Vsak sklep mora biti označen z zaporedno številko po časovnem zaporedju. Že sprejete računovodske usmeritve je mogoče spremeniti samo z novimi sklepi. Vse sklepe je treba hraniti še 10 let po prenehanju opravljanja dejavnosti.

Podjetnik mora voditi poslovne knjige po kontnem načrtu, ki ga zasnuje na podlagi kontnega okvira, ki ga pripravi Slovenski inštitut za revizijo. Podjetnik ga ustrezno razčleni, pri tem pa upošteva SRS 22.10. Kontni načrt obsega pregled kontov glavne knjige, in sicer bilančnega in zunajbilančnega dela. Za vsak konto se navedejo

označevalni znak (šifra), ime in vsebina. Označevalni znaki se določijo na podlagi desetiškega označevanja.

3.4.1 Poslovne knjige

Poslovne knjige so temeljne in pomožne knjige. Temeljni knjigi sta dnevnik in glavna knjiga. Pomožne pa so razčlenjevalni razvidi (analitični razvidi) in druge pomožne knjige. Razčlenjevalni razvidi vsebujejo razčlenitvene (analitične) konte, ki pojasnjujejo temeljne konte glavne knjige (npr. osnovnih sredstev, materiala, proizvodov, kupcev, dobaviteljev). Druge pomožne knjige dopolnjujejo temeljne konte glavne knjige (npr. register osnovnih sredstev, blagajniška knjiga, knjiga prejetih računov in druge po potrebi).

Vodenje temeljnih knjig je obvezno, vodenje pomožnih pa samo, če se verodostojni podatki, ki se običajno dobivajo na podlagi pomožnih knjig, ne zagotavljajo drugače (SRS 39).

Register osnovnih sredstev pa je obvezen. Oblika glavne knjige je odvisna od tehnike in metode vnašanja knjigovodskih podatkov vanjo. Računalniško vodena glavna knjiga mora kadarkoli omogočati nadzor knjiženja, pa tudi prikaz kateregakoli konta in/ali celotne glavne knjige na zaslonu oziroma odtis na papirju. Ob letnem obračunu je natis računalniško vodene knjige s popolnim pregledom vseh kontov obvezen.

3.4.2 Letno poročilo

Letno poročilo zajema bilanco stanja in izkaz poslovnega izida. Majhni podjetniki razen podjetnikov, ki so v skladu s predpisi, ki urejajo davek od dohodkov iz dejavnosti, obdavčeni na podlagi ugotovljenega dobička z upoštevanjem normiranih odhodkov, morajo AJPES-u predložiti (SRS 39):

- a) Za državno statistiko:
  - Podatke iz letnega poročila na poenotениh obrazcih, in sicer: podatke iz bilance stanja in iz izkaza poslovnega izida.
- b) Za javno objavo:
  - Letno poročilo, ki obsega bilanco stanja in izkaz poslovnega izida.

3.5 OBDAVČITEV PO KATASTRSKEM DOHODKU

Če kmetijsko gospodarstvo ohrani status kmetije, je po ZDoh obdavčeno po dohodku osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, ki obsega:

- morebitne tržne dohodke od pridelave na zemljišču (katastrski dohodek) ter
- druge dohodke v zvezi z opravljanjem osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, ki so zlasti plačila iz naslova ukrepov kmetijske politike (subvencije), dotacije, donacije, denarne pomoči zaradi naravnih nesreč ter druga plačila iz naslova državnih pomoči.

Po ZDoh se kot osnovna kmetijska dejavnost šteje kmetijska pridelava, ki je v celoti ali pretežno vezana na uporabo kmetijskih zemljišč, vodenih v zemljiškem katastru in katastru dejanske rabe (tudi najetih) kmetijskih zemljišč, in vključuje (ZDoh-2, 70. člen):

- pridelavo žit in drugih poljščin, vključno s pridelavo vrtnin v njivskem kolobarju;
- pridelavo hmelja, sadja, oljk in proizvodnjo oljčnega olja iz lastnega pridelka razen proizvodnja oljčnega olja za prodajo;
- pridelavo grozdja in proizvodnja vina iz lastnega pridelka razen vina za prodajo;
- rejo govedi, ovac, koz, konj, oslov, mul;
- rejo prašičev, perutnine, nojev in jelenjadi na pretežno lastni krmi in
- prirejo mleka.

V osnovno gozdarsko dejavnost pa sodi gozdarstvo, vezano na uporabo gozdnega zemljišča, in vključuje (ZDoh-2, 71. člen):

- gojenje, obnovo, nego in varstvo gozda ter
- sečnjo in pridelovanje gozdnih sortimentov.

Dohodek iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti so vsi dohodki v zvezi s tema dvema dejavnostma, pripisani osebi, ki ima pravico uporabljati kmetijsko in gozdno zemljišče. Kmet torej nastopi kot zavezanec za davek iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti, če je lastnik, imetnik pravice uporabe ali uživalec zemljišča, ki je vpisano v katastrskem operatu po stanju na dan 31. decembra pred letom, za katero se davek odmerja (Ošljaj 2005, str. 11).

Katastrski dohodek zemljišč vključuje dohodek od rastlinskih pridelkov in dohodek od živinoreje. Dohodek od rastlinskih pridelkov je denarna vrednost povprečnega

pridelka oziroma povprečnega prirasta letne mase, ki se doseže na 1 hektar (v nadaljevanju ha) zemljiške površine pri običajnem načinu gospodarjenja po odbitku povprečnih materialnih stroškov. Dohodek od živinoreje se vključuje v dohodek od rastlinskih prihodkov, ki se uporabljajo za krmo (Zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka – ZUKD, 3.a člen).

Dohodek od rastlinskih pridelkov se ugotavlja (ZUKD, 3.a člen):

- od njiv, po povprečnih pridelkih in strukturi njivskih površin s strnenimi žiti, koruzo, njivskimi vrtninami, krmnimi in industrijskimi rastlinami na 1 ha površine;
- od vrtov, po povprečnih pridelkih in odstotni udeležbi glavnih vrst vrtnin za 1 ha površine;
- od plantažnih sadovnjakov, po strukturi sadovnjakov in povprečnem pridelku sadja na 1 ha površine;
- od ekstenzivnih sadovnjakov, po strukturi sadovnjakov, povprečnem številu rodni dreves na 1 ha površine in povprečnem pridelku sadja na sadno drevo;
- od olivnih nasadov, po številu rodni stebel na 1 ha površine in povprečnem pridelku na enem stebelu;
- od hmeljišč, po povprečnem pridelku hmelja na 1 ha površine;
- od vinogradov, po povprečnem številu rodni trsov na 1 ha površine in povprečnem pridelku grozdja na en trs; število rodni trsov se ugotovi po običajni saditvi v posameznem katastrskem okraju;
- od travnikov, barjanskih travnikov in pašnikov, po povprečnem pridelku sena na 1 ha površine;
- od gozdov in gozdnih plantaž, po povprečnem prirastu lesne mase na 1 ha površine in po sestavi sortimentov po vrstah drevja;
- od trstičja po povprečnem pridelku trsja, rogoza in drugih rastlin na 1 ha površine.

Kmetom se priznajo povprečni materialni stroški, ki zajemajo dejanske izdatke pri običajnem načinu gospodarjenja, kamor sodi predvsem amortizacija gospodarskih objektov, osnovne črede, kmetijskega inventarja in trajni nasadov. Ob tem je pomembno, da se med materialne stroške ne šteje lastnega človeškega dela (ZUKD, 4. člen).

Za ugotavljanje katastrskega dohodka in njegovo valorizacijo se denarna vrednost kmetijskih in gozdarskih proizvodov določa po odkupnih oziroma tržnih cenah, materialni stroški pa po nabavnih cenah iz leta pred letom, v katerem se ugotavljanje

oziroma valorizacija katastrskega dohodka izvaja. Te cene se valorizirajo s količnikom, ugotovljenim na podlagi povprečne letne stopnje rasti teh cen v zadnjih dveh letih. Kmetijski proizvodi, za katere se določajo zaščitne cene, se obračunavajo po zaščitnih cenah iz tekočega leta (ZUKD, 7. člen).

Ugotavljanje katastrskega dohodka se izvede v primeru, ko se bistveno spremenijo obseg in struktura kmetijske proizvodnje, količina pridelkov, cene kmetijskih in gozdnih proizvodov ter materialni stroški.

Valorizacija katastrskega dohodka se lahko izvede, če se spremenijo cene kmetijskih in gozdnih proizvodov, tehnologija pridelave ali materialni stroški, mora pa se izvesti, če se zaradi navedenih razlogov katastrski dohodek za posamezno katastrsko kulturo na ravni Republike Slovenije spremeni za najmanj 3 %. Ugotavljanje katastrskega dohodka in valorizacija le-tega se začne po odločitvi Vlade Republike Slovenije na podlagi predloga Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Pred tem je treba določiti obdobja, po katerih se ugotavljajo pridelki, cene in materialni stroški ter ugotovi količnik za izvedbo valorizacije katastrskega dohodka. Ta količnik se izvede za vsako katastrsko kulturo v vsakem katastrskem okraju. Če pa se cene kmetijskih in gozdnih proizvodov ter materialni stroški spremenijo v približno enakem razmerju in enakomerno delujejo na spremembo vrednosti katastrskega dohodka vseh katastrskih kultur, se valorizacija izvede z enotnim količnikom za vse katastrske kulture in vse katastrske okraje (ZUKD, 7.b člen).

Vsebinsko je pomembno določanje lestvic katastrskega dohodka, katerih osnutek za vse okraje v Republiki Sloveniji izdela komisija Vlade Republike Slovenije, ki jo sestavljajo predstavniki Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstva za finance, Ministrstva za okolje, prostor in energijo ter neodvisni strokovnjaki s področja ekonomije, kmetijstva, gozdarstva, geodezije in statistike, ki jih določi Vlada Republike Slovenije na predlog Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano (ZUKD, 8. člen).

3.6 DOPOLNILNE DEJAVNOSTI V SISTEMU DAVKA NA DODANO VREDNOST

Davek na dodano vrednost je v EU sprejet kot obvezna davčna oblika in je tudi eden izmed pogojev za to integracijo. V Sloveniji je bil uveden leta 1999. DDV je v

Sloveniji, kakor tudi v drugih evropskih državah, eden najpomembnejših virov državnega proračuna.

DDV je oblika prometnega davka, s katerim se obdavčuje izdelke in storitve v vseh fazah prometa, od proizvajalca, trgovca do končnega porabnika. Zakon kot davčnega zavezanca definira vsako osebo, ki kjerkoli neodvisno (samostojno) opravlja dejavnost ne glede na namen ali rezultat opravljanja dejavnosti (Zakon o davku na dodano vrednost, v nadaljevanju ZDDV-1, Uradni list št.?, ? člen). V to določilo dejavnosti zakon uvršča tudi kmetijsko in gozdarsko ter dopolnilno dejavnost na kmetiji, če njihovi nosilci opravljajo dejavnost samostojno.

Dopolnilna dejavnost in kmetijska oziroma gozdarska dejavnost, obdavčena po katastru, se pri vključevanju v sistem davka na dodano vrednost obravnavata ločeno. Prag za obvezno vključitev v sistem davka na dodano vrednost je za kmetijsko oziroma gozdarsko dejavnost določen glede na katastrski dohodek, in sicer 7.500 evrov (Krašovec, 2007).

Sistem DDV preprosto pomeni to, da davčni zavezanec v obračunskem obdobju poračuna izstopni davek za vse prodaje nadaljnjim kupcem s predhodno obračunanim vstopnim davkom za vse nabave od svojih dobaviteljev.

Kmetije imajo glede vključitve v sistem DDV več možnosti. Lahko ostanejo zunaj sistema, če jim seveda to zakon dopušča, lahko pa so vključeni v sistem DDV kot (ZDDV, 94. člen):

- obvezni davčni zavezanec;
- prostovoljni davčni zavezanec;
- upravičenec do pavšalnega nadomestila.

3.6.1 Kmetije v sistemu DDV

Kmetije, ki so vključeni v sistem DDV, bodisi zakonsko bodisi prostovoljno, imajo kot zavezanci za DDV enake pravice in obveznosti kot vsi drugi zavezanci v sistemu. Računi, ki se izdajajo, morajo imeti vse predpisane podatke na enak način kot računi kateregakoli zavezanca s področja proizvodnje. Račun, izdan davčnim zavezancem, mora vsebovati kraj in datum izdaje ter zaporedno številko, ime in stalno prebivališče ter davčno številko izdajatelja računa, ime in sedež oziroma stalno prebivališče ter

davčno številko prejemnika blaga oziroma storitev, datum odpošiljanja blaga oziroma opravljanja storitve, podatke o vrsti in količini prodanega blaga oziroma opravljene storitve, cene blaga brez DDV, stopnjo DDV in znesek DDV po različnih stopnjah ter vrednost z vključenim DDV (Šircelj in Juren, 2003, str. 1389–1390).

Po preteku obračunskega obdobja, ki je odvisno (če se nanaša na obdobje) od višine prometa blaga oziroma storitev v preteklem koledarskem obdobju, mora kmet kot davčni zavezanec poračunati vstopni DDV, obračunan ob nakupu blaga, in izstopni DDV, zaračunan pri vseh prodajah. Prav tako mora kmetija obračunati in plačati davek tudi od prodaje pridelkov in storitev za zasebne namene, kar pomeni, da mora kmetija sama sebi izdati račun oziroma knjigovodsko listino za vsako jemanje blaga za porabo gospodinjstva (Kmetijska svetovalna služba, 2000, str. 6).

Naloga kmeta kot davčnega zavezanca za DDV je tudi hramba vse prejete in izdane dokumentacije, še posebej pa: prejete in izdane račune, dokumente o popravkih računov, dokumente o opravljenem izvozu in uvozu, dokumente, na podlagi katerih je uveljavljal oprostitev DDV, obračune DDV in vse druge knjigovodske listine, ki se kakorkoli nanašajo na promet blaga in storitev ter so pomembne za obračunavanje in plačevanje DDV, za najmanj 10 let po poteku leta, na katero so se te listine nanašale (ZDDV-1, 94. člen).

3.6.2 Obvezni davčni zavezanci

Dopolnilna dejavnost in kmetijska oziroma gozdarska dejavnost, obdavčena po katastru, se pri vključevanju v sistem davka na dodano vrednost obravnavata ločeno. Prag za obvezno vključitev v sistem davka na dodano vrednost je za kmetijsko oziroma gozdarsko dejavnost določen glede na katastrski dohodek. Kmet se mora v sistem DDV vključiti, ko katastrski dohodek vseh članov kmečkega gospodinjstva za zadnje koledarsko leto presega 7.500 evrov. Za osnovno kmetijsko in osnovno gozdarsko dejavnost se kot davčni zavezanec za namene šteje eden od članov kmetijskega gospodinjstva, ki ga člani kmečkega gospodinjstva določijo za predstavnika (ZDDV-1, 94. člen).

Pri določitvi višine katastrskega dohodka se torej upošteva katastrski dohodek, ki je bil osnova za odmero dohodnine za preteklo leto brez zmanjšanja za obvezne

prispevke za socialno varnost in posebne prispevke ter brez upoštevanja znižanja katastrskega dohodka.

Za kmetijske dejavnosti, obdavčene po dejanskem dohodku, in za vse dopolnilne dejavnosti pa je obračunavanje DDV oproščen, če v zadnjih 12 mesecih ni presegel oziroma ni verjetno, da bo presegel znesek 25.000 evrov obdavčljivega prometa.

Zavezance, ki so oproščeni obračunavanja DDV, imenujemo mali davčni zavezanci. Za malega davčnega zavezanca pa šteje:

- davčni zavezanec, če v zadnjih 12 mesecih ni presegel oziroma ni verjetno, da bo presegel znesek 25.000 evrov obdavčljivega prometa in
- davčni zavezanec, član kmečkega gospodinjstva, če katastrski dohodek vseh članov kmečkega gospodinjstva za zadnje koledarsko leto ne presega 7.500 evrov.

Mali davčni zavezanec se ne glede na višino opravljenega prometa oziroma katastrskega dohodka lahko prostovoljno vključi v sistem DDV. Svojo izbiro mora vnaprej priglasiti pristojnemu davčnemu uradu in jo uporabljati najmanj 60 mesecev.

Mali davčni zavezanec nima pravice do odbitka DDV niti ga ne sme izkazovati na izdanih računih (DURS, pojasnila, 2008).

3.6.3 Prostovoljni davčni zavezanci

Kot davčni zavezanci za DDV se lahko registrirajo tudi kmetje oziroma gospodinjstva, ki ne dosegajo zakonsko določenega zneska katastrskega dohodka 7.500 evrov. To velja tako za tiste kmete, ki so obdavčeni po katastrskem dohodku, kakor tiste, ki opravljajo dejavnost, obdavčeno z dohodkom iz dejavnosti. Razlika med članstvom na podlagi obvezne in prostovoljne registracije je v tem, da mora prostovoljni davčni zavezanec ostati v sistemu najmanj 5 let, medtem ko obvezni davčni zavezanec lahko izstopi iz sistema, kadar se mu zmanjša katastrski dohodek oziroma zniža promet pod zakonsko določeni prag. Dobo petih let je zakonodajalec določil predvsem zaradi preprečevanja finančnih malverzacij kmetov.

Tako imajo kmetje možnost, da je dopolnilna dejavnost v sistemu davka na dodano vrednost, medtem ko je kmetijska in gozdarska dejavnost, katere dohodek je

obdavčen po katastrskem dohodku, zunaj sistema ali pa je upravičena do pavšalnega nadomestila. Seveda je lahko tudi obratno ali pa sta v sistemu tako kmetijska kot dopolnilna dejavnost.

Predčasna registracija dejavnosti v davčne namene je smiselna pri vlaganju v ureditev prostorov in nakup opreme za uvedbo dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Dopolnilno dejavnost je smiselno registrirati že pred prvimi vlaganji v okviru te dejavnosti, še posebej če smo pridobili investicijska sredstva. V tem primeru lahko uveljavljamo vstopni DDV in se nam v davčno osnovo v primeru ugotavljanja dohodka na podlagi normiranih stroškov upošteva le 30 % prejete investicijske podpore, v primeru vodenja popolnega knjigovodstva pa gre ta v dolgoročne časovne razmejitve (Krašovec, 2007).

3.6.4 Kmetje pavšalisti

Pri sistemu pavšalnega nadomestila kmetov gre za posebna pravila obdavčenja kmetov znotraj standardnega sistema davka na dodano vrednost. V Sloveniji poznamo nemški ali t. i. cenovni sistem pavšalnega nadomestila, kjer kmetje – imetniki dovoljenja pravice pavšalnega nadomestila – ob dobavi blaga in storitev kupcem – davčnim zavezancem – zahtevajo pavšalno nadomestilo v višini 4 % odkupne vrednosti. Ta znesek DDV kmetje v celoti zadržijo, saj niso davčni zavezanci za DDV in nimajo pravice do odbitka vstopnega DDV, ki ga plačajo na strani svojih nabav. Vendar pa kmetje s pavšalnim nadomestilom le redko dobijo natanko tolikšen znesek DDV, kot so ga plačali na strani svojih nabav (Ritonja, 2004).

Davčni zavezanec, član kmetijskega gospodarstva, s katastrskim dohodkom vseh članov kmečkega gospodinjstva za zadnje koledarsko leto, nižjim od 7.500 evrov, ima ob dobavi kmetijskih in gozdarskih pridelkov ter kmetijskih in gozdarskih storitev, ki so posledica osnovne kmetijske in osnovne gozdarske dejavnosti, ter dopolnilnih dejavnosti na kmetiji pravico do pavšalnega nadomestila DDV.

Davčni zavezanci – kupci blaga oziroma naročniki storitev – so dolžni plačilu za opravljeno dobavo prišteti znesek pavšalnega nadomestila v višini 4 % od odkupne vrednosti in imajo hkrati pravico, da pavšalno nadomestilo odbijejo kot vstopni DDV (ZDDV-1, 95. člen).

Davčni zavezanci imajo pravico do pavšalnega nadomestila, če so predhodno pridobili dovoljenje davčnega organa. Imetnik dovoljenja mora za obdobje veljavnosti dovoljenja sestaviti obračun pavšalnega nadomestila in ga predložiti davčnemu organu do 31. januarja tekočega leta za preteklo koledarsko leto. Na isti naslov je možno izdati le eno dovoljenje, kar pa ne velja v primerih, kjer na istem naslovu živi več kmetijskih gospodinjstev z ločeno odmero davka iz kmetijstva (Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost, Ur. l. št. 141/06, člen 164).

Ob dobavi blaga in storitev morajo kmetje – imetniki dovoljenja – predložiti kupcem kopijo dovoljenja, če želijo uveljavljati pravico do pavšalnega nadomestila. Kupec mora kopijo dovoljenja hraniti skupaj z računom, saj brez nje ne more uveljavljati pravice do odbitka pavšalnega nadomestila kot vstopnega DDV.

Račun za opravljeni promet blaga oziroma storitev izda kupec. Račun mora poleg zakonsko predpisanih podatkov vsebovati tudi številko dovoljenja. Pavšalno nadomestilo se na računu prikazuje kot DDV. Kmetje (imetniki dovoljenja) pa morajo prejete račune, na podlagi katerih so uveljavljali pavšalno nadomestilo, hraniti ter jih na zahtevo davčnega organa dati na vpogled. Na podlagi prejetih računov kmetje sestavijo obračun pavšalnega nadomestila za obdobje veljavnosti dovoljenja in ga dostavijo davčnemu organu.

Priznanje pavšalnega nadomestila v prometu z drugimi državami članicami je urejeno z ZDDV-1. Pravica do pavšalnega nadomestila se prizna tudi za prodajo pridelkov in opravljene storitve (s strani) davčnih zavezancev – predstavnikov kmečkega gospodarstva – davčnim zavezancem v drugih državah članicah EU. Pri vračilu pavšalnega nadomestila tujcem se upošteva določila ZDDV-1, ki opredeljujejo vračilo DDV davčnim zavezancem, ki nimajo sedeža v Sloveniji (DURS, 2008).

V vlogi morajo biti označene skupine kmetijskih pridelkov in storitev, za katere želi kmet uveljavljati pravico do pavšalnega nadomestila (tabela št.??). Vlogi so priložena tudi morebitna dodatna dokazila o pridobitvi zemljišč. Ta dokazila so potrebna, če je kmet pridobil zemljišče v last in posest ali zakup in ta pridobitev še ni evidentirana v uradnih evidencah. Takšna dokazila so na primer kupoprodajna pogodba, vloga za vpis v zemljiško knjigo itd.

V tabeli št. 2 so prikazane posamezne skupine pridelkov ali storitev in zahtevane površine zemljišč po kulturah, ki jih mora izpolnjevati kmetija. S pomočjo navedene tabele se da razbrati, ali ima kmetija zahtevane površine po posameznih skupinah

izdelkov oziroma storitev. Navedeno pa ne pomeni, da bi se morale zahtevane površine zemljišč seštevati, če je kmet zaprosil za izdajo dovoljenja za več skupin (za skupino 1 in skupino 2 je dovolj vsaj 1 ha zemljišč ustrezne kulture). Poleg tega je treba pregledati, katere izdelke oziroma storitve namerava kmet prodajati drugim zavezancem za DDV do izteka koledarskega leta. V tabeli 2 pa niso zajeti pridelki, ki so praviloma posledica dejavnosti, katere dohodek bi moral biti obdavčen po dejanskem dohodku, na primer vzreja perutnine, jajca, gojenje gob in sadne sadike ter vsi pridelki, ki so posledica predelave osnovnih kmetijskih pridelkov, kot so na primer maslo, smetana, sir, predelava vrtnine ali sadje, predelan les itd. (Kmetijsko svetovalna služba Slovenije, 2001, str. 14).

Tabela 2: Skupine pridelkov in storitev ter zahtevani pogoji za pridobitev dovoljenja za pavšalno nadomestilo

	Pridelki ali storitev	Osnovna razvrstitev	Zahtevani pogoji
	I. Kmetijski in gozdarski pridelki		
1.	pridelki živinoreje	1. žive živali 2. mleko 3. gnojila živalskega izvora	1 ha njive, travnika ali pašnika
2.	poljščine, krmne rastline ter drugi pridelki	1. žita in žitna slama 2. oljna in druga semena ter plodovi 3. sladkorna pesa in krmne rastline 4. užitne vrtnine, koreni in gomolji 5. sveže jagode 6. gojena zdravilna zelišča in začimbe	1 ha njive, vrta ali travnika
3.	hmelj	1. hmelj	0,3 ha hmeljišča
4.	sveže sadje in oreščki	1. užitno gojeno domače sadje in oreščki	0,3 ha sadovnjaka
5.	grozdje in vino	1. sveže grozdje 2. vino in grozdni mošt	0,3 ha vinograda
6.	gozdarski pridelki	1. les za ogrevanje 2. neobdelan ali grobo obdelan les domačih lesnih vrst	1 ha gozda
	II. Kmet. in gozd. storitve		
7.	storitve v rastlinski pridelavi	1. strojna dela pri proizvodih storitev v rastlinski pridelavi iz razredov SKD A/01.11, A/01.12 (razen pri gojenju gob, okrasnih rastlin ter semen in sadik) in A/01.13	2 ha kmetijskih zemljišč in gozda, od tega vsaj 1 ha kmetijskih zemljišč
8.	storitve v živinoreji	1. ročna ali strojna dela v živinoreji iz razredov SKD A/01.21, A/01.22 in A/01.23	
9.	gozdarske storitve	1. ročna ali strojna dela pri gojenju in izkoriščanju gozda iz razredov SKD/02.01	
10.	Skladiščenje pridelkov in drugo	1. shranjevanje kmetijskih in gozdnih pridelkov 2. priprava pridelkov na trg	

Vir: Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost (člen št. 162).

4 PRIMERJAVA OBČINE RIBNICA S SLOVENIJO

4.1 SPLOŠNO O KMETIJSTVU V SLOVENIJI

Kmetijska struktura v Sloveniji za leto 2007 je naslednja (Eurostat, 2008):

- 61.500 kmetij, ki imajo velikost vsaj 1 evropsko enoto (ESU);
- 0,46 milijona ha uporabnih površin, kar je v povprečju 7,5 ha;
- zaposlujejo 75.000 letnih delovnih enot;
- 540.300 glav živine, kar pomeni 7 % manj kot leta 2005;
- 44 % kmetij ima manj kot 1 polno zaposlitev, medtem ko ima 15 % kmetij 2 ali več zaposlitev;
- 16 % kmetij ima manj kot 2 ha površin, medtem ko ima 1 % kmetij več kot 50 ha površin;
- 54 % kmetij proizvaja le za lastno porabo;
- 44 % kmetij je specializiranih za živinorejo;
- 15 % kmetij redi samo drobnico;
- 14 % kmetij ima mešano poljedeljstvo;
- 13 % kmetij se ukvarja z mešano živinorejo;
- 57 % prebivalstva na kmetiji je starejših od 55 let, 4 % pa je mlajših od 35 let;
- 75 % kmetij ima še kakšno drugo dopolnilno dejavnost ali so zaposleni;
- Slovenija je imela v letu 2007 70 % lastnih površin.

4.2 NAJPOGOSTEJŠE DEJAVNOSTI NA KMETIJI V SLOVENIJI

Čeprav se dopolnilne dejavnosti v Sloveniji razvijajo ves čas, pa je v zadnjih letih zanimanje zanje še mnogo večje.

Leta 2003 se je z dopolnilno dejavnostjo ukvarjalo 1.262 kmetij oziroma 1,7 odstotka vseh kmetij. V letu 2005 je število kmetij poraslo na 2.148, kar predstavlja 3 odstotke vseh kmetij. Po številčnosti izstopajo predvsem štiri dejavnosti: storitve s kmetijsko mehanizacijo, turizem na kmetiji, predelava sadja in zelenjave ter predelava lesa. Druge dopolnilne dejavnosti so zastopane v manjšem obsegu. Povpraševanje po

proizvodih in storitvah dopolnilnih dejavnosti je v stalnem porastu (Ministrstvo za kmetijstvo, 2008).

Tabela 3: Najpomembnejše dopolnilne dejavnosti v Sloveniji

Vrsta dopolnilne dejavnosti	Število kmetij		
	L 2003	L 2005	L 2007
Storitve	261	1015	1142
Turizem na kmetiji	337	458	527
Predelava	206	336	418
Domača obrt	36	143	190
Aranžiranje rož	57	96	140
Pridelovanje energije iz obnovljenih virov	23	43	57
Izobraževanje	20	34	54
Prodaja	7	19	38
Zbiranje in kompostiranje organskih snovi	6	11	9
Ribogojstvo	8	11	11
SKUPAJ:	1.262	2.148	2.586

Vir: Ministrstvo za kmetijstvo, 2008

4.3 NAJPOMEMBNEJŠE DOPOLNILNE DEJAVNOSTI V OBČINI RIBNICA

V občini Ribnica, ki je znana po izdelovanju suhe robe, je po pričakovanjih največ kmetij, ki se ukvarjajo z domačo obrtjo oziroma suho robo, sledita turizem na kmetiji in predelava lesa in sadja. Iz spodnje tabele je razvidno, da se v občini Ribnica z dopolnilno dejavnostjo ukvarja samo 21 kmetij. To je sorazmerno malo glede na to, da je v občini veliko majhnih kmetij.

Tabela 4: Dopolnilne dejavnosti v občini Ribnica

Vrsta dopolnilne dejavnosti	Število kmetij za leto 2007
Domača obrt	12
Turizem na kmetiji	5
Gozdarstvo oz. predelava lesa	2
Predelava sadja	1
Sončna energija	1
SKUPAJ:	21

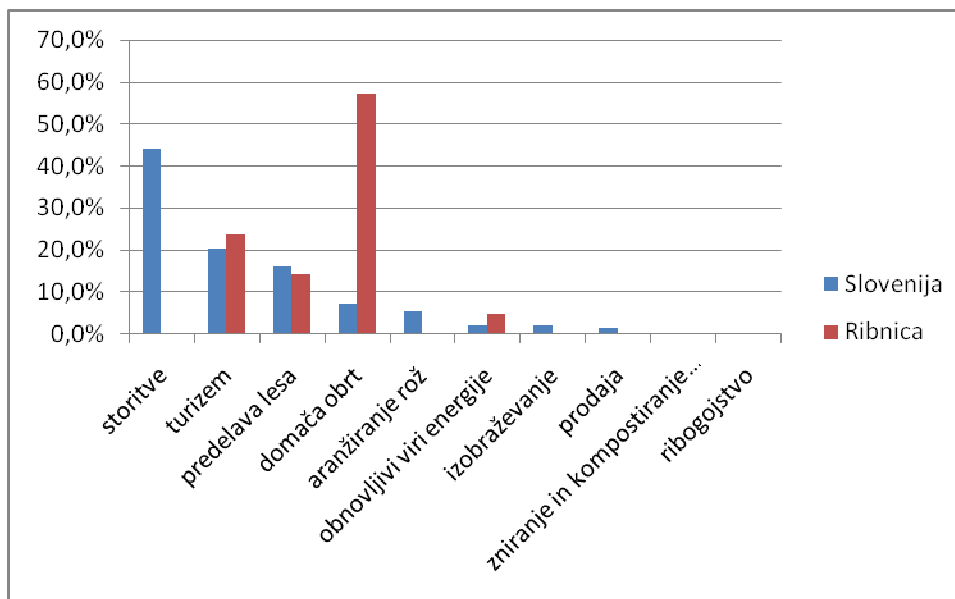
Vir: Davčna uprava Slovenije, 2008

Tabela 5: Primerjava deleža dopolnilnih dejavnosti med občino Ribnica in Slovenijo

Vrsta dopolnilne dejavnosti	2007		2007	
	Slovenija (št.)	delež (v %)	Ribnica (št.)	delež (v %)
storitve	1142	44,2%	0	0,0%
turizem	527	20,4%	5	23,8%
predelava lesa	418	16,2%	3	14,3%
domača obrt	190	7,3%	12	57,1%
aranžiranje rož	140	5,4%	0	0,0%
obnovljivi viri energije	57	2,2%	1	4,8%
izobraževanje	54	2,1%	0	0,0%
prodaja	38	1,5%	0	0,0%
zbiranje in kompostiranje organskih snovi	9	0,3%	0	0,0%
ribogojstvo	11	0,4%	0	0,0%
SKUPAJ	2586	100,0%	21	100,0%

Vir: tabela 3 in 4

Slika 2: Primerjava deleža dopolnilnih dejavnosti med občino Ribnica in Slovenijo

Vir: Tabela 4 in Tabela 5

V primerjavi občine Ribnica in Slovenije je razvidno, da v Ribnici močno prevladuje domača obrt, in sicer 57,1 %, na drugem mestu je turizem s 23,8 % in na tretjem mestu predelava lesa s 14,3 %. Medtem ko na področju cele Slovenije prevladujejo storitve, in sicer s 44,2 %, na drugem mestu je turizem z 20,4 % in na tretjem mestu predelava lesa s 16,2 %. Iz navedenega je razvidno, da sta turizem in predelava lesa na obeh primerjanih področjih številčno zelo podobno razširjena, medtem ko izstopajo storitve in domača obrt. Vseh drugih dejavnosti pa je tako v občini Ribnica kot v Sloveniji zelo malo.

5 DOPOLNILNA DEJAVNOST KMETIJ V EVROPSKI UNIJI

Podeželska območja pokrivajo 91 % ozemlja EU in na njih živi več kot 56 % prebivalstva iz 27 držav članic Evropske unije. Razvoj podeželja je zato izredno pomembno področje. Kmetijska pridelava in gozdarstvo sta še vedno bistveni dejavniki za načrtovanje rabe zemljišč, upravljanje z naravnimi viri na podeželskih območjih EU. Tretja tematska os politike razvoja podeželja v finančni perspektivi za obdobje od 2007–2013 vključuje tudi razvoj ekonomske diverzifikacije podeželskih skupnosti. Krepitev politike razvoja podeželja je zato splošna prednostna naloga EU.

Mnoga podeželska območja se srečujejo s pomembnimi izzivi. Nekatera kmetijska in gozdarska podjetja še vedno niso dovolj konkurenčna. Na splošno je povprečni dohodek na glavo prebivalca nižji na podeželju kot v mestih, manj je znanja in veščin, tudi storitveni sektor je manj razvit. Skrb za podeželsko okolje pogosto zahteva finančna sredstva.

Bistvena pravila, ki urejajo politiko razvoja podeželja med letoma 2007 in 2013, in ukrepi politike, ki so na voljo državam članicam in regijam, so določeni v Uredbi Sveta Evropske skupnosti št. 1698/2005.

Po tej uredbi ima politika razvoja podeželja za obdobje od 2007 do 2013 naslednje tri teme (znane tudi kot tematske osi):

- izboljšanje konkurenčnosti kmetijskega in gozdarskega sektorja;
- izboljšanje okolja in podeželja;
- izboljšanje kakovosti življenja na podeželskih območjih in spodbujanje diverzifikacije gospodarskih dejavnosti.

Da bi bila politika uravnotežena, morajo države članice in regije svoja sredstva za razvoj podeželja porazdeliti na vse tri tematske osi. V obdobju 2007 do 2013 bo Evropska unija iz sredstev za kmetijstvo uporabila 1,7 % sredstev, od tega za kritje tretje tematske osi 12 %, v katero je vključena tudi diverzifikacija kmetij.

Ta pristop bi moral pomagati:

- pri opredelitvi območij, na katerih podpora EU za razvoj podeželja ustvari največjo dodano vrednost na ravni EU;
- pri povezavi z glavnimi prednostnimi nalogami EU (na primer tistimi v lizbonski in göteborgski strategiji);

- pri usklajevanju z drugimi politikami EU, predvsem kohezijsko in okoljsko;
- pri podpori novi in tržno usmerjeni skupni kmetijski politiki ter posledičnemu prestrukturiranju v starih in novih državah članicah.

V Evropi kmetije delijo na pluralistične in diverzifikacijske, kar pomeni, da so pluralistične tiste, kjer so kmetje tudi zaposleni zunaj kmetije, diverzifikacijske pa so tiste, na katerih imajo kmetje dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Pluralizem se bolj pojavlja na manjših kmetijah, medtem ko je diverzifikacije več na velikih kmetijah. Velikost kmetij vpliva tudi na dejavnosti na kmetiji oziroma tip kmetije. Delež kmetij z dopolnilno dejavnostjo v velikosti od 0 do 2 hektara zemlje je 10,2 %, medtem ko je delež višji na kmetijah, ki so večje od 100 hektarov, to je 22,8 %. Majhne kmetije se ukvarjajo predvsem s predelavo pridelkov, večje kmetije pa izvajajo tudi pogodbeno dela (posojanje kmetijske in gozdarske opreme). Poljedelske kmetije so bolj pluralistične, medtem ko so živinorejske usmerjene k diverzifikaciji.

Kmetije, ki so specializirane za pašno živino, so bolj usmerjene k turizmu. Kmetije, ki so blizu mestnih središč, so manj diverzifikacijske in so bolj usmerjene k zaposlitvi.

Tudi starost vpliva na to, kakšno strukturo ima kmetija. 20 % je pluralističnih kmetij, kjer so prebivalci starejši od 65 let, 50 % pluralističnih kmetij pa je tistih, kjer so nosilci dejavnosti mlajši od 54 let. Diverzificirane kmetije imajo več ljudi na kmetiji kot druge in se ukvarjajo z izposojno kmetijske in gozdarske mehanizacije (Evropska komisija, 2008).

V letu 2005 je bilo v EU-27 12 % diverzifikacijskih kmetij. Odstotki se med državami članicami precej razlikujejo, saj je razpon od 1 % v Litvi do 29 % na Finskem (glej Tabela 5). Več kmetij z dopolnilno dejavnostjo je v severnih in zahodnih članicah EU. Prav tako je delež višji v starih članicah EU.

Tabela 6: Delež kmetij z dopolnilno dejavnostjo po letih, v %

Država	2000	2003	2005
Belgija	3,1	3,8	4,2
Bolgarija		4,1	2,1
Češka republika		8,1	10,7
Danska	11,6	14,3	18,3
Nemčija		19,4	22,5
Estonija		7,5	6,8
Irska	3,6	4,8	4,4
Grčija	1,4	1,3	1,7
Španija		2,3	3,3
Francija	22,7	24,7	25,0
Italija	8,8	4,6	6,1
Ciper		6,1	5,7
Latvija	10,2	3,0	8,5
Litva		1,7	1,0
Luksemburg	7,5	11,0	14,7
Madžarska	4,7	11,2	5,1
Malta		4,0	4,4
Nizozemska	2,9	29,7	22,5
Avstrija	16,7	18,7	21,4
Poljska		3,3	5,4
Portugalska	8,2	9,9	9,0
Romunija		4,2	22,1
Slovenija	4,6	3,72	4,1
Slovaška	3,4	3,92	2,4
Finska	21,4	25,3	29,0
Švedska	7,0	12,8	13,1
Velika Britanija	19,3	16,3	24,0
EU-27	n. a.	6,2	12,0
EU-15	n. a.	8,7	10,0
EU-10	n. a.	4,9	5,1
EU-12	n. a.	4,5	13,3

Vir: Eurostat – Farm Structure Survey, 2007

V letu 2005 je bilo na območju EU-15 15,2 % mešanih kmetij, ki imajo dopolnilno dejavnost, 13,7 % kmetij, ki se ukvarjajo s pašno živinorejo, 13,1 % kmetij, ki imajo mešano poljedelstvo, ter 12,8 % kmetij, ki redijo drobnico. Manj kot 10 % je diverzifikacijskih kmetij, ki se ukvarjajo z poljedelstvom, in 7 % kmetij, ki so se specializirale za trajne nasade. Položaj je drugačen v novih članicah EU (EU-12), kjer je delež kmetij z dopolnilno dejavnostjo najvišji na kmetijah, kjer se ukvarjajo z mešanim poljedelstvom (17,9 %), mešano živinorejo (16,6 %) in s trajnimi nasadi (14,3 %) (Evropska komisija, 2008).

Na odločitev o dopolnilni dejavnosti na kmetiji vpliva tudi velikost kmetije, saj se delež kmetij z dopolnilno dejavnostjo povečuje s povečevanjem velikosti kmetije. Ta delež znaša več kot 20 % na kmetijah, katerih velikost presega 100 ha, medtem ko je manjši od 10 % na kmetijah, ki so manjše od 10 ha.

Na območju EU-27 Evropska komisija ugotavlja (2008), da se kmetije ukvarjajo z več kot enim tipom dopolnilne dejavnosti na kmetiji. V povprečju se kmetije z dopolnilno dejavnostjo ukvarjajo z 1,2 tipoma dopolnilne dejavnosti. Najbolj je razširjena predelava kmetijskih pridelkov, saj se s tem tipom dopolnilne dejavnosti ukvarja v povprečju 56 % kmetij, ki imajo dopolnilno dejavnost. Na drugem mestu je pogodbeno posojanje kmetijske in gozdarske mehanizacije, saj ima ta tip dejavnosti 11,3 % kmetij. Zanimivo je, da je turistična dejavnost na kmetijah manj pomembna. V EU-12 je takih kmetij le 4 %, medtem ko znaša delež v EU-15 nekoliko manj kot 20 % (Evropska komisija, 2008). Drugi tipi dopolnilnih dejavnosti so manj pomembni, vendar pa to velja le za povprečje. Primerjava med državami članicami pokaže, da je struktura različnih tipov dopolnilne dejavnosti med državami precej različna. Vodne kulture so najbolj razširjene v Poljski (10 % kmetij z dopolnilno dejavnostjo), obnovljivi viri energije so najbolj pogosti v Luksemburgu (52,8 %) in Madžarski (38,3 %), predelava lesa in obrtna dejavnost pa v Estoniji (27,1 % in 11,2 %) in Litvi (16,9 % in 9,1 %). Podrobneje je razdelitev po tipih dejavnosti prikazana v Tabeli 7.

Tabela 7: Deleži posameznih tipov dopolnilne dejavnosti na kmetiji leta 2005 v članicah EU, v %

Država	Turizem	Obrtništvo	Predelava hrane	Lesna predelava	Vodne kulture	Obnovljivi viri energije	Pogodbena izposoja mehanizacije	Ostalo
Belgija	20,1	6,1	20,6	2,8	0,9	0,5	25,2	42,5
Bolgarija	3,4	1,5	8,0	0,6	1,6	0,0	72,8	15,8
Češka republika	8,0	2,9	25,3	21,1	0,0	0,7	0,0	51,8
Danska	4,6	8,9	3,2	0,0	0,0	12,1	43,8	43,2
Nemčija	17,1	1,2	38,3	3,2	1,7	18,2	19,8	24,7
Estonija	16,0	11,2	13,3	27,1	3,7	1,1	36,2	12,8
Irska	19,6	3,9	3,6	3,1	2,0	2,2	32,3	43,5
Grčija	5,0	1,1	37,2	0,6	0,4	0,2	55,4	1,8
Španija	13,1	1,0	42,8	0,4	0,2	0,8	10,4	35,0
Francija	12,6	1,4	36,2	3,1	0,1	0,2	16,3	71,8
Italija	12,1	0,9	84,0	1,2	0,1	0,2	2,4	5,0
Ciper	0,8	0,4	92,5	0,4	0,0	0,0	6,3	0,0
Latvija	9,3	2,2	1,6	6,4	1,6	0,5	16,6	75,6
Litva	9,8	9,1	13,4	16,9	2,0	0,0	12,6	41,7
Luksemburg	16,7	2,8	25,0	8,3	0,0	52,8	13,9	5,6
Madžarska	3,3	0,9	62,7	1,9	2,0	38,3	0,0	4,5
Malta	0,0	0,0	93,8	0,0	0,0	0,0	12,5	0,0
Nizozemska	15,5	0,0	5,8	0,0	0,3	11,5	19,7	70,4
Avstrija	35,0	0,9	44,2	3,2	0,8	6,2	28,8	0,0
Poljska	6,8	1,6	4,0	6,8	10,2	0,2	23,6	51,1
Portugalska	2,7	0,5	86,2	2,4	0,0	0,6	5,7	4,7
Romunija	0,3	0,5	7,4	0,6	0,1	0,0	3,8	41,2
Slovenija	20,0	5,4	26,3	14,3	0,3	2,5	25,4	20,3
Slovaška	9,3	5,6	18,0	5,6	1,2	0,6	33,5	54,0
Finska	10,0	1,3	4,3	5,1	0,4	7,4	55,9	39,9
Švedska	22,8	5,6	11,1	9,8	1,8	8,7	46,7	21,2
Velika Britanija	46,8	1,5	5,0	2,3	0,6	0,9	33,6	36,5
EU-27	7,0	0,9	55,8	1,9	1,1	2,3	11,3	38,7
EU-15	18,1	1,4	41,4	2,5	0,5	4,4	19,8	33,9
EU-12	1,4	0,7	63,1	1,6	1,3	1,3	7,0	41,1

Vir: Eurostat – Farm Structure Survey, 2007

6 ZAKLJUČEK

Namen diplomskega dela je bil predstaviti posamezne možnosti obdavčitve dopolnilne dejavnosti na kmetiji v okviru dohodnine in davka na dodano vrednost.

Kmetje imajo v okviru dohodnine možnost izbire med tremi različnimi obdavčitvami, in sicer obdavčitvijo po dohodku iz osnovne kmetijske in gozdarske dejavnosti (po katastrskem dohodku), obdavčitvijo po dohodku iz dejavnosti (po dejanskem dohodku) in normirano obdavčitvijo. Vse tri omenjene obdavčitve so možne za osnovno kmetijsko in gozdarsko dejavnost. Dopolnilne dejavnosti na kmetiji, čeprav so povezane s kmetijsko proizvodnjo, se v okviru davčne zakonodaje ne obravnavajo kot kmetijstvo, ampak kot katerakoli pridobitna dejavnost. To pomeni, da se nosilec dopolnilne dejavnosti lahko odloči za ugotavljanje davčne osnove z upoštevanjem normiranih odhodkov ali po dejanskem dohodku.

Za ugotavljanje dejanskega dohodka je treba voditi knjigovodstvo. Vodenje knjigovodstva pa je za kmeta administrativno zahtevno, zato bi ga bilo smiselno prepustiti računovodskemu servisu. Posledično to pomeni dodatne stroške kmetije, to pa dolgoročno zavira njen razvoj. Treba pa je omeniti, da knjigovodstvo, bodisi enostavno bodisi dvostavno, daje kmetu povratne informacije o njegovi uspešnosti in zanj pomenijo podlago za odločanje ter načrtovanje v prihodnosti.

Kmetje – nosilci dopolnilnih dejavnosti – ki želijo ugotavljati davčno osnovo od dohodkov dopolnilne dejavnosti z upoštevanjem normiranih odhodkov, morajo izpolnjevati določene pogoje, ki jih opredeljuje ZDoh-2. Pri ugotavljanju davčne osnove se upoštevajo normirani odhodki v višini 70 % ustvarjenih prihodkov. Za takšno obliko obdavčitve je treba voditi evidenco izdanih knjigovodskih listin in evidenco osnovnih sredstev.

Kmetje se lahko vključijo v sistem DDV, pri čemer imajo več možnosti. Lahko ostanejo zunaj sistema, če jim seveda zakon to dopušča, lahko pa so vključeni v sistem DDV kot obvezni davčni zavezanci, prostovoljni davčni zavezanci ali upravičenci do pavšalnega nadomestila. Za smiselnost vključitve v sistem DDV ni mogoče dati splošnega pravila. Obstajajo pa dejavniki, kot so:

- vlaganja v naslednjem petletnem obdobju;
- plačilni roki, ki jih dosega pri kupcih;
- status dobavitelja – ali je v sistemu DDV ali ni;

- razmerje nabave in dobave z upoštevanjem različnih davčnih stopenj blaga in storitev, ki vplivajo na odločitev glede vključitve v sistem DDV.

Različne možnosti obdavčitve, tako v zvezi z dohodnino kakor z davkom na dodano vrednost, kmetom omogočajo odločanje oziroma izbiro optimalne davčne obveznosti v smislu čim nižje davčne obremenitve.

Dopolnilna dejavnost pa lahko preraste v glavno dejavnost. Takrat mora nosilec dejavnosti izpolnjevati drugačne pogoje glede davčnih obveznosti. Takšne primere, da je dopolnilna dejavnost prerasla v glavno dejavnost, najdemo tudi že pri nas, še več pa v sosednjih državah. V Avstriji so v najbolj znanih zimskoturističnih središčih, kjer zdaj poleg hotelov in drugih prenočitvenih zmogljivosti komaj še najdemo kakšno kmetijo, začeli turistično dejavnost na kmetiji.

SEZNAM LITERATURE

1. Simončič, Darko. Davek na dodano vrednost in kmetije. Ministrstvo za kmetijstvo gozdarstvo in prehrano Ljubljana, 2000.
2. Kovačič, Matija. Razvojno-tipološka členitev podeželja v Republiki Sloveniji. Inštitut za agrarno ekonomiko, Ljubljana, 2000.
3. Pernek, Franc. Finančno pravo in javne finance. Pravna fakulteta Maribor, 2001.
4. Kmetijsko svetovalna služba Slovenije. Katalog kalkulacij za načrtovanje gospodarjenja na kmetijah v Sloveniji. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ljubljana, 2001
5. Zupančič, Vera in Božena, Macarol. Knjigovodstvo in obdavčitev zasebnikov. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, Ljubljana, 2001.
6. Kulovec, Milena in sodelavci. Dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Kmečki glas, Ljubljana, 2002.
7. Slovenski inštitut za revizijo. Slovenski računovodski standardi. Zveza računovodij, finančnikov in revizorjev Slovenije, Ljubljana, 2005.
8. Djukič, Tatjana. Priloge davčnega obračuna za leto 2005. Obrtnikov svetovalec, 2006, let. 2, str. 30–35.

SEZNAM VIROV

1. Pravilnik o vsebini vloge za izdajo dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Uradni list RS, št. 71/2001.
2. Erhart, Vesna. Prihodnost za kmetovalce. Kmečki glas Ljubljana, 2004, let. 46, str. 32.
3. Ošlaj, Biserka. Obdavčitev dohodkov kmetov. Denar. 2004, let. 8, str. 11.
4. Ritonja, Tina. Sistem pavšalnega nadomestila kmetov v Sloveniji. Statistični urad Republike Slovenije 2004.
5. Pajntar, Neva. Kaj kmetijstvu prinaša nova zakonodaja o dohodnini. 2005, let. 50, str. 32, 33.
6. Zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka (ZUKD-UPB-1). Uradni list RS, št. 25/05).
7. Uredba o vrsti, obsegu in pogojih za opravljanje dopolnilnih dejavnosti na kmetiji. Uradni list RS, št. 61/05.
8. Pravilnik o vsebini vloge za izdajo dovoljenja za opravljanje dopolnilne dejavnosti na kmetiji, Uradni list št. 83/05.
9. Zakon o davku na dodano vrednost (ZDDV-1), Uradni list RS, št. 117/06.
10. Zakon o dohodnini (Zdoh-2), Uradni list RS, št. 117/06.
11. Zakon o kmetijstvu. Uradni list RS, št. 51/06.
12. Pravilnik o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost, Uradni list RS št. 141/06,
13. Krašovec, Jožica. Registracija dopolnilne dejavnosti na kmetiji, Zakonodaja. 2007, str. 5–9.
14. Ministrstvo za finance. Davčna uprava Republike Slovenije. Obdavčitev dopolnilne dejavnosti na kmetiji. Ljubljana, 2007.
15. Eurostart – Agriculture, 2008.
16. Eurostat – Farm structure in Slovenia, 2007.
17. Ministrstvo za finance. Davčna uprava Republike Slovenije. Obdavčitev dohodka doseženega z opravljanjem dejavnost, pri zavezancih, ki ugotavljajo davčno osnovo z upoštevanjem normiranih odhodkov. Ljubljana, 2008.

SEZNAM TABEL IN SLIK

Tabela 1: Lestvica za dohodnino	17
Tabela 2: Skupine pridelkov in storitev ter zahtevani pogoji za pridobitev dovoljenja za pavšalno nadomestilo	31
Tabela 3: Najpomembnejše dopolnilne dejavnosti v Sloveniji	33
Tabela 4: Dopolnilne dejavnosti v občini Ribnica	34
Tabela 5: Primerjava deleža dopolnilnih dejavnosti med občino Ribnica in Slovenijo	34
Tabela 6: Delež kmetij z dopolnilno dejavnostjo po letih, v %	38
Tabela 7: Deleži posameznih tipov dopolnilne dejavnosti na kmetiji leta 2005 v članicah EU, v %	40
Slika 1: Struktura dohodka povprečne slovenske kmetije	6
Slika 2: Primerjava deleža dopolnilnih dejavnosti med občino Ribnica in Slovenijo .	35

SEZNAM UPORABLJENIH KRATIC IN OKRAJŠAV

AJPES	Agencija Republike Slovenije za javnopravne evidence in storitve
DDV	davek na dodano vrednost
EU	Evropska unija
SRS	slovenski računovodski standardi
ZDoh	Zakon o dohodnini
ZUKD	Zakon o ugotavljanju katastrskega dohodka
ZDDPO	Zakon o davku na dohodke pravnih oseb
ZDDV	Zakon o davku na dodano vrednost

IZJAVA O AVTORSTVU IN NAVEDBA LEKTORJA

Podpisana Kljun Vida izjavljam, da je zgoraj navedeno diplomsko delo moja avtorska stvaritev.

Izjavljam, da se strinjam z objavo diplomske naloge na internetu.

Kljun Vida

Ribnica, 18. 11. 2008

Lektor diplomskega dela je Klementina Logar.